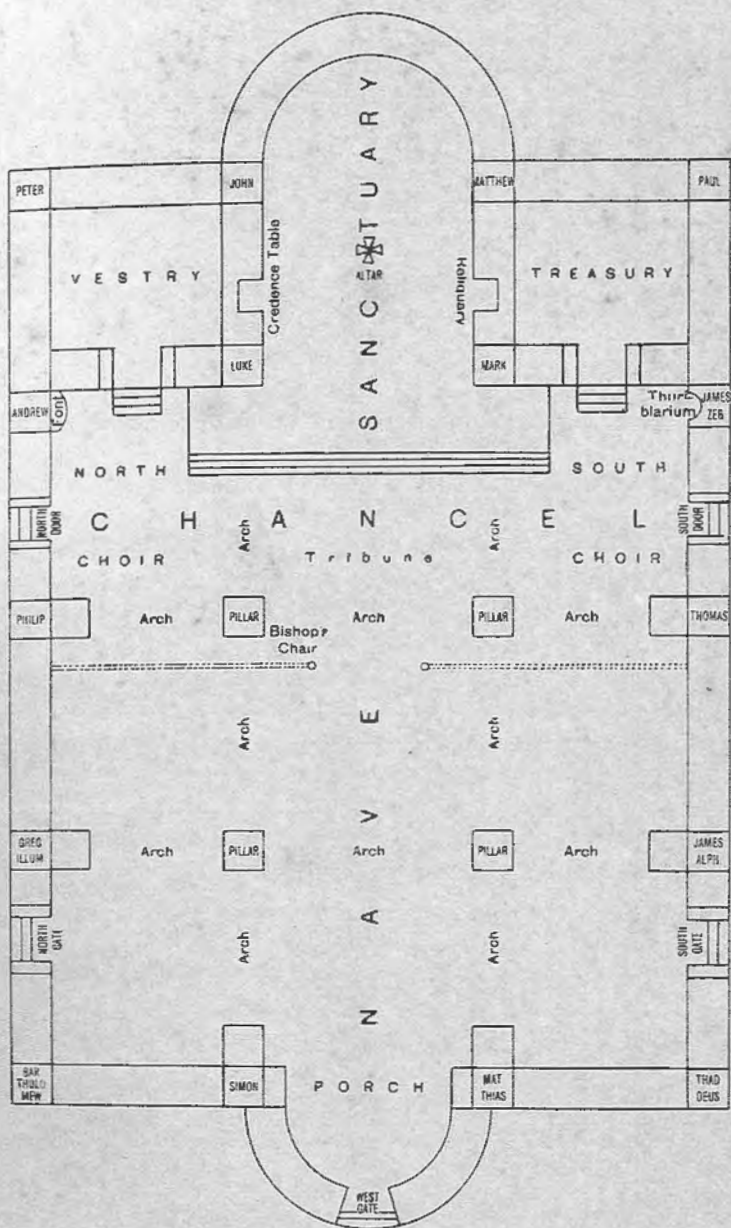

MELODIES
FOR
CHRISTMAS AND EASTER

ACCORDING
TO THE
CHURCH OF ARMENIA

PLAN OF AN ARMENIAN CHURCH

ԵՐԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ՃՐԱԳԱԿՈՒՅԻ
ԾՆՆԴԵԱՆ ԵՒ ԶԱՏԿԻ
ԵՒ
ԿԱՐԳԻ ԶՈՒՐ ՕՐՀՆԵԿՈՅ
ԾՆՆԴԵԱՆ.

ՀԱՄԱՁԱՅՆ ԿԱՆՈՆԱՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ
ՍՈՒՐԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՀԱՅՈՑ

ԳՐԵԱԿ ԸՍՏ ԱՐԻ ԶԱՅՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

յԵՄԻ ԱԲԳԱՐԷ

MELODIES OF THE OFFICES
FOR THE EVES OF
CHRISTMAS AND EASTER
AND FOR THE
BLESSING OF THE WATER
ON
CHRISTMAS DAY

ACCORDING TO THE
HOLY APOSTOLIC CHURCH OF ARMENIA.

WRITTEN DOWN IN MODERN MUSICAL NOTATION
BY
AMY APCAR.

Printed by
BREITKOPF & HAERTEL,
Nürnbergstraße 36/38
LEIPZIG.

[Copyrighted.]

ՔԱՒԻՉ ՅԱՆՑԱՆԱՑ
ՔԱՒԵԱ ԶՕՐՀՆԱԲԱՆՍ
ՔԵՉ ԵՐԳԵԼ ԸՉՓԱՌՍ

FORGIVER OF ALL SINS,
PARDON US WHO HYMN THEE
TO SING THY GLORIES EVER!

INTRODUCTORY NOTE.

The present volume contains, as the title indicates, the melodies of Hymns for Christmas Eve and Day, and for Easter Eve. These melodies have been written down from the singing of the Rev. P. H. Jacob, and harmonised with the assistance of Mr. E. Slater, F. R. C. O., Organist of S. Paul's Cathedral, Calcutta, in the same way as were written and harmonised the melodies of the two volumes of Armenian Ecclesiastical airs, previously published by me, *Melodies of the Armenian Liturgy*, and *Melodies of Five Offices in Holy Week*.

The transliteration below the music is intended for the help of the choir-master, and for those using the book who cannot read Armenian. I have mentioned in each of my previous books that no transliteration can accurately convey the correct pronunciation of Armenian, but I may add again, that the vowels are intended to be pronounced thus:

A as a in *father*, i as *ee*, ä as in *fate*, and the peculiar short sound of the two vowels *no*, is best rendered by the sound of *wo* in *world*, *word*, *worm*. *Wo* also is pronounced as in these words. The letter *o* in *Or* is pronounced as *o* in *bolt*, in *orh* as the *o* in *or*, *u* as in *lute*, *ü* as in *but*.

As this volume is published for the use of the choir of the Armenian Holy Church of Nazareth, Calcutta, an Explanatory Note of the services and music, and the conduct of the services, is included as an appendix, at the end of the volume.

A. A.

44 CHOWRINGHEE
CALCUTTA.
February 1908.

ՅԱՆԿ ԳՐՈՅՍ
CONTENTS.

ՃՐԱԳԱԼՈՅՑ ԾՆՆԴԵԱՆ
CHRISTMAS EVE.

Լցար	L'tsak	2
Գոհանամք	Kuohanamk	4
Խորհուրդ Մեծ	Khuorhurth Mietz	6
Անըսկիզբըն Էակից	Anuskisp'n Äakits	15
Ուրախ լեր	Urakh lier	23
Ամենիմաստ	Amenimasth	27
Նառադայթ	Charakaith	32
Կեցո Տէր	Kietsuo Tär	36

ԾՆՆԴԵԱՆ ԿԱՐԳ ԶՈՒՐ ՕՐՀՆԵԼՈՅ.

CHRISTMAS DAY
BLESSING OF WATER.

Լոյս 'ի Լուսոյ, No. 1	Luis i lusuo, No. 1	41
Լոյս 'ի Լուսոյ, No. 2	Luis i lusuo, No. 2	45
Ի ձեռն	I tsier'n	53
Յամենայն ժամ	Hamienain jzham	56
Ով զարմանալի	Ov zarmanali	67
Այսօր ձայնըն	Aisor tsain'n	70
Ամեն: Ալի Լուիա. Օրհնեսցի	Amen. Alleluia, Orhniesti	74
Առաքի ըյ աղանւոյ	Arakieluo aghavnno	77
Արեգակա նն արդարութեան	Ariekakan'n artharuthian	85

ՃՐԱԳՈՒԼՈՅՑ ԶԱՏԿԻ.

EASTER EVE.

Լճաք	L'tsak	98
Գոհանամք	Kuohanamk	100
Այսօր յարեալ	Aisor hariav	102
Այսօր մեծ աւետիք	Aisor miets aviethik	112
Աստուածածին տաճար	Astvatsatsin thachar	120
Այսօր զպստք	Aisor spasiak	125
Այսօր հրեշտակք	Aisor hrieshthak'k	129
Կեցո Տեր	Kietsuo Tär	134

EXPLANATORY NOTE.

The Calendar	137
The Choir and the Service	140
Difficult passages, Christmas and Easter Eves	142
Christmas Day	144

ՃՐԱԳԱԼՈՅՑ ԾՆՆԻԵԱՆ

ՆԱԻԱՏՕՆԱԿ

CHRISTMAS EVE

NAKHATHONAK

ԵՐԳԻՔ ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԶԿՆԻ ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

POST COMMUNION HYMNS OF THE LITURGY.

[Immediately preceding the Hymns for Christmas Eve.]*)

Եւ յիւ հաղորդելոյն Քահանայն խալակնքեացէ զժողովուրդն ընծայիւն
և սասսցէ.

**Կեցո Տէր զժողովուրդս քո. և օրհնեա դժառանդութիւնս քո.
հոփուեա և բարձրացո զսոսս յայսմհետէ մինչև յաւիտեան:**

Դարձեալ ծածկեն զվարագոյրն և դախիբն երգեն.

*After all have communicated, the Priest shall make the sign of
the Cross over them with the sacred offerings and shall say.*

Give life to Thy congregation, O LORD, and bless Thine inheritance, cherish and exalt them henceforth and for ever.

The curtain is drawn again and the Choristers shall sing.

*) Ի հրազարուցի Ծննդեան և Ջատիի դախիբ ի բաց դիցեն զպատարագամատոյցն և սոցեն զայս մատեան վաղվադակի զկնի բացման վարագուրին ՚ի ժամուսը չաղորդութեան և մեկնեացեն ՚ի տեղի իւրեանց վասն հախատօնակին:

*) On the Eves of Christmas and Easter, as soon as the curtain is withdrawn for Holy Communion, the Choir will change their Liturgy books for this volume and take their places in the order appointed for the Christmas and Easter Hymns.

(See Note for Teacher and Choir, pp. 140, 141.)

Վիմագրատուն ևւ սպարան Բրէյտկոպֆ ևւ շէրտէլ:

ԼՅԱԿ

L'TSAK.

We have been filled, O LORD, with Thy goodness, in tasting of Thy Body and Blood. Glory in the highest be to Thee, Who hast fed us. O Thou Who continually feedest us, send upon us Thy spiritual blessing. Glory in the highest be to Thee, Who hast fed us.

M. M. ♩ = 80.

**)* ԼՂ-ցա - ք , 'ի բարու-թեանց քոց Տէր. հա-շա-կե-

**)* Lú-tsa - k i pa-ru-thians kuots Ter, cha-sha-kie-

-լով զՄարմին քս և զԱ-րիւն. փառք 'ի բար-ձոճնս ,

-luov zMar-min kuoiev zA-riun, p'hark i par-tsuns

**) Start from a tuning fork.*

կե-րա-կրո-ղիդ ըզ - - մեզ: Որ հա-նա - պաղ կե-րակ-

kie-ra-kruoghit üz - - miez. vor ha-na - paz kie-ra -

-րես ըզ-մեզ, ա-ռա-քեա ՚ի մեզ զհո-գե - տոյ քո զօրհ-նու -

-kries uz-miez, a-ra-kia i miez zhuokie-vur kuo zorh-nu -

-թիւն, փառքի բարձունս կերակրողիդ, ըզ - մե - - զ:

-thiun phark i partsuns kie-rakruoghit üz - mie - - z.

Մրկ: Եւ ևս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք: Եւ ևս հաւատով
ընկալեալք յԱստուածային. սուրբ երկնային, անմահ, անս-
րատ և անապական խորհրդոյս. զՏեառնէ գոհացարուք:

Deacon. Let us again pray to the LORD for peace. Let them who
have received in faith the divine, holy, heavenly, immortal,
immaculate, and incorruptible mysteries, render thanks unto
the LORD.

և Գալիքն երգեն:
And the Choristers shall sing.

ԳՈՅԱՆԱՄԲ

KUOHANAMK.

We render thanks to Thee, O LORD, Who hast fed us at Thine immortal table, dispensing Thy Body and Thy Blood to the salvation of the world, and for life to our persons.

$\text{♩} = 88. \textit{semplice}$

p

**)* Գո - հա - նամբ ըղ - ջէ - ն Տէր, որ կե - լա -

**)* Kuo - ha - namk ūz - kä - n Tär, vor kie - ra -

- կ - ըհ - ցեր ըղ - մեղ, յան - մա - հա - կան Սե -

- k - rie - tsier ūz - miez han - ma - ha - kan sie -

**) Start from a tuning-fork.*

-ղա - նոյ քոյ, Բաշ - Խե - լով զՄար - մինչ և զԱ -

-gha-nuoy kuo. Pash-kie-luov zMar-minth iev zA-

-րիւնչ, Ի փր - կու - թիւն աշ - Խա - ը - հի. և

-riunth i pür-ku-thiun ash-khar - - - hi, iev

Կեանք ան - ձանց, մե - - - ըն - - - ոյ: *)

kiank an-tsants mie - - - ruo - - - ots. *)

*) Չայն անմիապէս սկսանք Խորհուրդ Մեծ առանց դադարի: Ցես էջ 7.

*) Mode begins *Khuorkurt* miets immediately, without any pause. See Page 7. (See Note for Teacher and Choir, P. 140.)

ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵՍ

KHUORHURT MIETS.

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ.

HYMN OF PRAISE.

[ANTIPHON. *Christmas Day only.* Bless ye the LORD, for He hath triumphed gloriously.]

HYMN. *Christmas Eve and Day.* O great and marvellous mystery manifested on this day! Shepherds joining the angels in songs of glad tidings to the world!

A new King was born in the town of Bethlehem: praise Him, ye sons of men, since for us He became incarnate.

He Whom heaven and earth could not contain, was wrapped in swaddling bands; without being separated from the FATHER, He rested in the holy cave.

On this day did the heavens from above rejoice at the glorious tidings, and all creatures put on the garment of salvation.

On this day was CHRIST, the SON of GOD, presented at the cave, and multitudes of the fiery ones descended from heaven to earth.

On this day the shepherds beheld the Sun of righteousness, and with the angels they sang, Glory to GOD in the highest.

Thou didst shine forth from the FATHER, to give light to all creatures,

O LORD, Sun of righteousness, glory to Thee!
Born at the cave, and presented at Bethlehem,

O LORD, Sun of righteousness, glory to Thee!
[Glory.] Worshipped by magi, proclaimed unto shepherds,

O LORD, Sun of righteousness, glory to Thee!

[Now and always.] We too shall hymn Thee, Incarnate of the Virgin,

O LORD, Sun of righteousness, glory to Thee!

ԳԿ:

Փոփո. Վասն առաւուտու Յննդեան միայն: *ANTIPHON. Christmas Day only.*

$\text{♩} = 52$ Օրհնեսցուք ըզ-Տէր զի փա-ռօ - ք , է փա-ռաւ-ռ-րեալ:

Orhle-tsuk üz-Tär zi p'ha-ro - k ä p'ha-ra-wo-rial:

 $\text{♩} = 52$. Վասն Յրագալուցի և առաւուտու Յննդեան: *Christmas Eve and Day.*

I. Զայն: Խորհուրդ մի՞ծ և սրան-չե - լի . . որ յայ - այսմ

I. *Mode.* Khuorhurt miets iev zkan-chie - li . . wor hai - - aism

ա -ւուր յայտ-նե - ցաւ . հո-վիւքն եր-գեմ , ընդ հրեշ -

a - vur haith-nie tsav, huo-vivkn ier-kien ünth hriesh-

-աւ - կս, տան ա - - , լե-տիս աշ-խար - հի:

-tha - ks, than a - - - vie-this ashkhar - hi.

II. Հոգին: Մը - նաւ նոր ար - քայ . , 'ի թե - - թ -

II. Side. Tsü - nav nur ar - kai . i Pie - - th -

-դե-հէմ քա-ղա - թի . , որ-դիք մարդկան , օրհ-նե -

-ghie-häm ka-gha - ki, vor-thik marthkan orh-nie -

-ցէ - թ , զի վա - - , սըն մեր մարմնա - ցաւ :

-tsä - k, zi va - - - sün mier marmna - tsav.

III. Ձայն: Ան - բա-ւե - լին , երկ-նի և երկ - ըրի . .

III. Mode. An - - pa-vie - lin ierk-ni iev ierk - ri . .

ի խա - - ն - ն - նա-րուրս պա-տե-ր-ցաւ, ոչ մեկ - նե-րով

i kha - - n - za-rurs pa-thie - tsav, woch miek-nie-luov

ի Հօ - րէ - , ի սու - - րբ, այ-րին բար-մե-ր-ցաւ:

i Ho - rä . i su - - rp ai-rin paz-mie - tsav.

IV. Կողմն: Այ - - սօր ցրն - ծան եր-կինք, ի . վե-րու - ստ մե -

IV. Side. Ai - - sor tsün-zan ier-kink i . vie-ru - sth mie -

- ծա - - պայ-ծառ ա - լե-տեօք, և ա - բա-րաժք ա -

- tsa - - pai-tsar a - vie - thiok, iev a - ra - ratsk a -

- մի - նայ - ն զգե - ցա - ն, հան-դերձ փրկ-ու-թեան,

-mie-nai - n zkie-tsa - n hantierts p'hür-ku - thian.

V. Ձայն: Այ - սոր յայ - րին ըն - ծա - յե - ցա - լ Քրիս-տո -

V. Mode. Ai - sor hai-rin ün - za-hie - tsa - v Chris-tuo -

- ս Որ-դին Աս-տու-ծոյ, և Հրե-դի - նաց, բաղ -

-s Wor-thin As-thu - tsuo, iev hrie-ghi - nats paz -

- մու-թիւ - լնքն յերկ - նի - ց, յեր-կիր վայր ի - ջեալ:

-mu-thiu - nkn hierk-ni - ts hier-kir vair i - chial.

- ւո - րեղ զա - - - - րա - րաձս. ար - զա - րու -

- vo-riel za - - - - ra - rats's, ar - tha - ru -

- Թեան ւ - րե - զիւ - կըն Տէ - ր , փա - րք քե - - - զ :

- thian a - rie - ka - kün Tä - r p'ha - rük kie - - - z.

VIII. Կողմ: Մը - նար^{*)} Ի յայ - րին, ըն - ծայ -

VIII. Side. Tsü-nar i hai - rin, ün - za -

- Է - յաւ Բե - - - - Թ - զե - Տէս. ար - զա - րու -

- hie-tsav Pie - - - - th-ghie-häm, ar - - tha - ru -

^{*)} If necessary, breathe here.

- Թեան, ա - րե-դա-կըն Տէ - ր, փա-ռըք քե - - - զ:

- thian a - rie - ka - kün Tä - r p'ha - rük kie - - - z.

Վասն առաւօտու Յննդեան միայն: *Christmas Day only.*
 Փառք Հօր և Որ-դւոյ, և Հո-գւո - - յն սր - բոյ:

P'hark Hor iev Wor-thuo iev Huo - ku - - in sūr-puo.

IX. Հայն: Հոգ-ուացն յայ - - տ-նե - ցար, եր-կը-ր-պա-գեալդ

IX. *Mode.* Huovatsn hai - - th-nie - tsar ier-kür - pa - kialt

ի . . . մո - գուց, սր - դա - րու-Թեան, ա -

i . . . muo - kuots, ar - - tha - ru - thian a -

- րե - զա - կըն՝ Տէ - ր փա - ռըք ջե - - - զ:

- rie - ka - kün Tür . . pha - rük kie - - - z.

Չանս առաւօտու Մերդեան միայն: Christmas Day only.
Այժմ և միշտ և յաւ-ւի - տեանս յաւ-ւի-տե-նի - - ց. Ա - մէն:

Aijm iev misht iev ha-vi - thians ha-vi-thie - ni - - ts, A - men.

X. Կողմն: Եւ մեք եր - - ը-գեացուք որ'ի կուսէն մա - ըմ-նա-ցար.

X. Side. Iev miek ie - - r-kietsuk vor i ku-sän mar - rm-na-tsar,

ար - դա-րու թեանս արե-կազըն՝ Տէր փա-ռը - ջ ջե - - զ: *)

ar - tha-ruthian a-rie-kakün Tür p'ha-rü - k kie - - - z. *)

*) Տես էջ 16, Անթիպիստ.

*) Continue on Page 16, Anüshispün (after Deacon and Priest).

Սրկ: Եւ ևս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք:
 Քան: Օրհնութիւն և փառք Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ, այժմ
 և միշտ և յաւիտեանրս յաւիտենից. Ամէն: (Տես էջ 16, Աճրսկիզբն
 էակից.)

Deacon. Let us again pray to the LORD for peace.

Priest. Blessing and glory to the FATHER, and to the SON, and to the HOLY GHOST, now and always, and to all eternity. Amen.
 (Continue on Page 16, Anüskisp'n.)

ԱՆՔՍԿԻԶԻՑՆ ԷԱԿԻՑ

ANÜSKIZPÜN ÄAKITS.

ՀԱՐՑ

TO THE GOD OF OUR FATHERS.

[*Antiphon.* Blessed art Thou, LORD GOD of our fathers, blessed and glorified be Thy Name for ever.]

Hymn. Word without beginning, Co-existent with the FATHER, Thou Who wast from before eternity, and didst come for the salvation of Thy creatures,

Thee do we praise, O GOD of our fathers!

Born of the Virgin, ineffable Unity, indivisible and ever existent, Thou didst not separate from the bosom of the FATHER,

Thee do we praise, O GOD of our fathers!

With gladness let us celebrate Thy holy Birth, Thou Who wast manifested to us, Light from Light, and Who with Thy Light didst fill the universe,

Thee do we praise, O GOD of our fathers!

[O ye works of the LORD, praise ye the LORD, and magnify Him for ever.]

[*Glory.*] Bless Him, Who was born of the Holy Virgin and magnify Him for ever.

[Now and always.] Praise the ineffable Birth of the Saviour, exceedingly magnify Him for ever.

ԳԶ.

MODE 5.

Փոփ: Վասն առաւուտու Յննդեան միայն: *Antiphon for Christmas Day only.*

♩ = 63. Օրհ - նեա - - - - - 1, ես Տէր Աստ-ուա-

Orh - nia - - - - - 1 ies Tär Ast - va -

- - - - - ճ հար-ցըն մե-րոց օրհնեա - - - -

- - - - - ts har-tsün mieruots orhnia - - - -

- 1 փա - նա - լո - րեալ ա - նուն քո յա - լի - տեան:

- 1 p'ha - ra - vo - rial a - nun kuo ha - vi - thian.

♩ = 63.

I. Կողմն: Ա-նրս-կիզբըն, է-ա-կի-ց բա-նրդ շօր, որ է-

I. Side. A - nūs - kiz-pün ä - a - ki - ts pa - nūth Hor, vor ä -

- Իր յա-նաջ քան զյա - ւի - - տեանս; և ե - կիր Ի

- ir ha-rach kan zha - vi - - thians, iev ie - kir i

փրկու-թիւն ըստեղծ-ուածն - - ց քոց. ըզ-քեզ օրհ-

p'hür-ku - thiun üs - thieghtsva - tsuo - - ts kuots,üz - kiez orh-

- - նե - եմք. Աստուած հար - - ցըն մե - ըս - ց:

- - nie - emk As-tü - vats har - - tsün mie - ruo - ts.

II. Չայն: Ծընար Ի կու-սէ . . ան-հառ մի-ու-թիւն. անբա-ժա-նե-

II. Mode. Tsü - nar i ku - sü . . an - char mi - u - thiun, an - pa - ja - nie -

- լի և միշտ գո-լով, ոչ մեկ-նե-ցար ՚ի հայ-րական ծո - ցոյ ըղ -

- li iev misht kuoluov, woch mieknetsar i hai-ra-kan tsuo - tsuo, üz -

- քեզ օրհ - - նե - եմք Աստուծո՛ւ հա - ր - ցըն մե - րո - ց :

- kiez orh - - nie - euk As-tü-vats ha - r - tsün mie-ruo - ts.

III. Կողմն: Յը - - ն-ծու-թեամբ մօ-նեւ-ցու - ք , ըղ - ծը -

III. Side. Tsü - - n-tzu - thianp tho-nies-tsu - k üz-tzü -

- նունդ քո սուրբ. որ յայտ-նե-ցար մեզ լոյ - ս ՚ի լու - սոյ .

- nunt'h kuo surp, vor haith-nie-tsar miez lui - s i lu - suo,

և լու - սով քո լը-ցեր ըզ-տի - ե - զերս. ըզ-քեզ օրհ-

iev lu - suov kuo lü-tsier üz-thi - ie - ziers, üz-kiez orh-

- նե - եմք, Աս-տրուած հա - ը - ցըն մե-րո - ց: *

- nie - emk As-tü-vats ha - r - tsün mie-ruo - ts. *)

Վասն առաւօտու Ծննդեան միայն:

Christmas Day only.

Օրհ-նե-ցէ - ք ա - մե - նայն գոր-ծըք Տեառն ըզ-Տէր օրհ -

Orhnie-tsä - k a - mie - nain kuortsük Thiarn üz - Ter orh -

- նե - - - ցէ - - - ք, և բա - արձր ա -

- nie - - - tsü - - - k iev . pa - artsr a -

*) Վասն Տրագ: Ծնն: Տիւ էջ 21, Հգծրեհայն:

*) On Christmas Eve continue with Utsünial'n, Page 21.

-րա - րէ - ք , ըզ-նա յա-ւի - տեա - ն : , եր-կիւք ըզ-

-ra - rä - k ūz-na ha-vi - thia - n. Ier-ghink ūz-

-Տէր օրհ - նե - - - ցէ - - - ք , և . քա -

-Ter orh - nie - - - tsä - - - k iev . pa -

-արձր ա - րա - րէ - - ք , ըզ-նա յա-ւի - տեա - ն :

-artsr a - ra - rä - - k ūz-na ha-vi - thia - - n.

Վասն առաւօտն Յննդեան միայն : *Christmas Day only.*
 Փառք Հօր . և Որ-դւոյ . և Հո-գւո - ոյն սր - բոյ :

P'hark-Hor . iev Wor-thuo . iev Huo-kui - n sūr - puo.

IV. Չայն: Ըզ ծը նեալն ի սր-բո - յ կու - - սէ - - - ն, օրհնե-

Musical score for IV. Չայն: Ըզ ծը նեալն ի սր-բո - յ կու - - սէ - - - ն, օրհնե-. The score is in G major and 2/4 time. It features a piano introduction with a melody in the right hand and a bass line in the left hand. Dynamics include piano (p) and mezzo-forte (mf).

IV. Mode. Uztsünialn i sür-puo . . ku - - sü - - - n, orhnie-

Musical score for IV. Mode. Uztsünialn i sür-puo . . ku - - sü - - - n, orhnie-. The score continues the melody from the previous section. Dynamics include piano (p).

-tsäk,ie - v pa-artsr a-ra-rä - k üzna ha-vi-thia - n.

Վասն առաւօտու Ծննդեան միայն:

Christmas Day only.

Այժմ և մի - շա և յա - շիտեանրս յա - շիտեանից, Ա - մէն:

Musical score for V. Կողմն: Չան-ճառե-լի ըզ - ծը - նու - նդ, Փր - րկ-չի -. The score is in G major and 2/4 time. It features a piano introduction with a melody in the right hand and a bass line in the left hand. Dynamics include piano (p).

Aijm iev mi-sht iev ha - vi-thianús, ha - vithienits, A - men.

V. Կողմն: Չան-ճառե-լի ըզ - ծը - նու - նդ, Փր - րկ-չի -

Musical score for V. Side. Zan-cha-rie - li üz - tsü - nu - nd P'hü - rk - chi -. The score continues the melody from the previous section. Dynamics include piano (p).

V. Side. Zan-cha-rie - li üz - tsü - nu - nd P'hü - rk - chi -

- - - ն դո - վե - - ցէք. և ա - ու - լել բա -

- - - n kuo - vie - - tsäk, iev a - ra - viel pa -

- արձր ա - րա - րէ - ք ըզ - նա յա - լի - տեա - - ն: *)

Հասն հրազարուցի Յննդեան.

- artsr a - ra - rä - k üz - na ha - vi - thia - - n. *)

Christmas Eve. Ordinary Ending.

Հասն առաւօտու Յննդեան սիրայն:

ըզ - նա յա - լի - - տեա - - - ն:

üz - na ha - vi - - thia - - - - n.

Christmas Day only. Final Ending.

*) Տես էջ 24 Ուրախ լիք.

*) Continue on Page 24, Urakh lier.

ՈՒՐԱԽ ԼԵՐ

URAKH LIER.

ՄԵՆԱՑՈՒՍՑԷ

TO THE HOLY VIRGIN.

[*Antiphon.* My soul doth magnify the LORD.][*Hymn.* Rejoice, Birthgiver of God. Mother of Hope and Salvation, thee, the receiver of Light, do we magnify.[*Glory.*] Thee, Mother of Light and Virgin, thee, treasure of Life, with godlike voices do we magnify.[*Now and ever.*] Holy Mother of purest light, with angelic praises do we honour and magnify Thee.

ԳԶ:

MODE 5.

ՓՈՒՂԱՆ ԱՆԱԼՈՒՆԸ ԾՆՆՆԻԱՆ ՄԻՅԱՆ: ANTIPHON. Christmas Day only.

♩ = 84. Միծայուս-ցէ . . . անձն իմ ըզ-Տէ - - - ր և

Mietsatsus tsä . . . ansn im üz-Tä - - - r iev

ցընծաս-ցէ հո-գի իմ Աստուծոյ փրկչաւ ի - մո - - վ:

tsünzas-tsä huoki im Asthutsuov phürkchavi - muo - v.

$\text{♩} = 100.$

I. Չայն: Ու - րախ լեր Աստ - ուս - ծա - ծի - ն, յոյս և

I. Mode. U - rakh lier Ast - va - tsa - tsi - n, huis iev

 $\text{♩} = 100.$

փրկու - թեա - ն մայր, ըզ - քեզ ըն - դունդ լու -

p'hür-ku - thia - n mair, üz - kiez ün - thunuoğlu -

 $\text{♩} = 100.$

- սոյ . մե - ծա - ցու - ցա - նե - - եմք:

- suo . mie-tsa - tsu-tsa - nie - - - emk.

Վասն առաւօտու Ծննդեան ճիայն:

Christmas Day only.

 $\text{♩} = 84.$ Փառք Հօ - ր և Որ - դւոյ - ք, և Հո - գւոց - ն սր - բոյ:

P'hark Ho - r iev Vor-thuo . iev Huo-kui - n sūr - puo.

II. Կողմի: Աղ - քե - դ լու-սոյ մայր և կոյս, ըղ - քեղ դան-

II. Side. Մշ - կի - z lu-suo mair iev kuis, ՛z - կի - z kan -

- ձրդ կե - նաց աստ - ուա-ծա-յին ձայ - նի - ւ

$\text{♩} = 100.$

- zũth kie - nats ast - va-tsa-in tsai - ni - v

ցն-ծութեա - ամբ մե-ծա - ցու-ցա նե - - եմք:

$\text{♩} = 100.$

tsun-zu-thia - amp mie-tsa - tsu-tsa - nie - - emk.

Քանս առաւօտու Յննդեան միայն:

Christmas Day only.

$\text{♩} = 84.$ Այժմ և միշտ և յա - շիտեանըս յա - շիտե-նից. Ա - մէն:

Aijm iev misht iev ha - vithianũs ha - vithienits. A - men.

III. Հայն: Մա - յր սուրբ ա - նա - րատ լուսոյն հրեշ - տակային օրհնու -

$\text{♩} = 100.$ $\text{♩} = 100.$

III. Mode. Ma - ir surp a - na - rath lu - suin, hriesh - thaka - in orhnu -

Վասն հրազարտի ծննդեան.
 Թեամբ պատուեալ ըզ - թե - զ , մե - ծա - ցու - ցա - նե - եմք , *)

$\text{♩} = 100.$ $\text{♩} = 100.$

thiampathvial ūz - kie - z mietsa - tsu - tsa - nie - emk. *)
 Christmas Eve. Ordinary Ending.

Վերջնական: Վասն առաւօտու ծննդեան միայն:
 մե - ծա - ցու - ցա - նե - - - - եմք:

mie - tsa - tsu - tsa - nie - - - - emk.
 Christmas Day. Final Ending.

*) Տես էջ 28, Ամէնիմաստ:

*) Continue on Page 28, Amenimasth.

ԱՄԷՆԻՄԱՍ

AMENIMAST'H.

ՈՂՈՐՄԵԱ.

OF PENITENCE.

[*Antiphon.* Have mercy upon me. (*Ps. LI. 1.*)]

All-wise FATHER of all, multi-provident Guardian, Creator and LORD of all, Uncreate First Cause of all beings, ever praised by the ranks of the bodiless ones with ceaseless voices!

[*Gloria.*] Thou, the Similitude and Image of the FATHER, Who for us didst put on the form of a servant taken from the Virgin, Who wast resting on the throne of glory in the invisible heights above, and also at the cave in the manger of the dumb animals!

[*Now and.*] Come, oh ye congregation, let us with the shepherds glorify, and with the magi worship, the Word Incarnate of the Virgin, and with the hosts of heaven sing, Glory to GOD in the highest!

ԳԶ:

MODE 5.

ՔՈՒՆ: Վասն տառապան ծննդեան միայն: *Antiphon for Christmas Day.*

♩ = 84. Ո-ղոր-մեա . . . ինձ Աստ-ու-ա - - - - ծ . ,

Woghor-mia . . . ins Ast-va - - - - ts

ըստ մե-ծի ո-ղորմու-թեան քում ըստ բա-զում գլխու-

usth mie-tsi wo-ghormu-thian kum usth pa - zum kü-thu-

-թեան քով քաւեա զա-նօ - ըէ-նու - թիւ-նս ի - մ:

-thian kum ka-via za-no - rä-nu - thiun-s i - m.

♩ = 100.

I. Կողմն: Ա - մէ-նի - մասս ա - մե-նից Հայ - ր , բազ - մա -

I. Side. A - me-ni-mast'h a - mie-nits Haï-r paz - ma -

- զեղ խնա-մող ստեղ - ծող , և Տէր բո-լո - ըից , ա -

- zieg kna-mough sthieghtsuogh iev Tär puo-luo - rits a -

- նեղ և է - իցս է - սկ . , զո - ր միշտ օրհնեն ,

- -niegh iev ä - its's ä - ak zo - r mishtornien

^{*)}
 Դասք ան-մարմնա-կանա-ցըն յա-ւ-է-ժա-բար հընչմա - մբ:

thask anmarmna - ^{*)}ka-na-tsün ha-vä-ja-par hünchma - mp.

[Վասն առաւօտու Յննդեան տես
 փառք շօր. հշ 24.

Phark Hor as on Page 24
 for Christmas Day only.

$\text{♩} = 100.$

II. Չայն: Որ կեր-պա-րան և կնիք, շօր ա - ռեալ վա-սըն

II. Mode. Vor kier - pa - ran iev knik Hor a - rial va-sün

մեր, ծառայ-ի կերպ 'ի կու-սէն, որ . . էն 'ի յա-

mier tsa-ra - hi kierp i ku-sän, vor . . än i ha-

-թոռ փառաց, ա - ն - տես վեր-նոցն, 'ի յայրին 'ի ջե-

-thuor p'ha-rats a - n-thies viernuotsn, i hairin i chie-

^{*)} See remarks regarding accents, P. 142, Note for Teacher and Choir.

-վա - նի , և ՚ի մը - սուր , անբա-նից բազմեա - լ :

-va - ni lev i mü-su-r an-pa-nitz paz-mia - l.

[Այժմ և միշտ: *Aijm iev miskt'k.*]

Կողմն: Ըզի . կու-սէն մարմ-նա - ցեալ , բանն ե -

p

Side. Zi . . . ku-sän marm-na - tsial pa'n ie -

-կայք . ժո-ղո-վուրդք , ընդ հո - վիւսըն բա - րե -

-kaik . jo-gho-vurthk ünth huo - viv-sün pa - rie -

-բա-նեա - ցուք , և ընդ մո - զո - ուցն եր - կրր -

-pa - nies - tsuk, lev ünth muo - kuo - otsn ier - kür -

- պա - դեւ - ցուք, ընդ, $\text{♩} = 100.$ երկ - նայ - ին $\text{♩} = 100.$ զօրսն եր -

- pa - kies - tsuk, ünth ierk - na - in zorsn ier -

$\text{♩} = 100.$ $\text{♩} = 78.$ [Վասն Յրագալուցի տես
էջ 33, Ճառագայթ.]

- դեւ - ցուք ^{*} փառք 'ի բար - ձունս Աստու - ծո . . . :

Tutti cresc. *ff*

- kietsuk ^{*} p'harh i par - tsuns As - thu - tsuo . . .

Mode and Side. [On Christmas Eve continue
with Charakaith, P. 33.]

Վերջնական:

Աս - տու - - ծոյ

As - thu - - tsuo

Final Ending.

^{*} See Note for Teacher and Choir, P. 142.

ՃԱՌԱԳԱՅՐ

CHARAKAIT'H.

ՏԷՐ ՅԵՐԿՆԻՑ.

TO THE LORD OF HEAVEN.

[*Antiphon.* Bless the LORD of Heaven, bless Him in the highest.]
Hymn. Ray and Image of the Being of the FATHER, Word of GOD,
 we glorify Thee, saying,

Glory to GOD in the highest.

Glory be to the FATHER, and to the SON, and to the HOLY SPIRIT.
 Thou True GOD, Who didst ineffably become united to us in body,
 we glorify Thee, saying,

Glory to GOD in the highest.

Now and always, unto all eternity, Amen. Thou Who didst
 take away the condemnation of the curse, we glorify Thee, say-
 ing,

Glory to GOD in the highest.

ԳԶ:

MODE 5.

ՓՈՒ: Վասն առաւօտու ծննդեան միայն: *ANTIPHON. Christmas Day only.*

♩ = 63. Օրհնէ - ցէ - - - - - ք , ըզ-Տէր յեր-կի -

Orhnie - tsä - - - - - k üz-Tär hier-ki -

- - - - ns orh-nie - tsäk uz-na i par-tsuns.

♩ = 63.

I.*) 2nd time: Հա-ռա-դայթ և կերպա - րա-ն, է-ռւ-թեան չօր

I.*) Mode. Cha-ra - kaith iev kier-pa - ra - n ä - u - thian Hor

րա - անդ, Աս-տը - րած. ըզ - քե - - զ, րա - րե-րա-

Pa - anth As-tä - vats, ūz - kie - - z pa - rie-pa-

- նե-մք ա-սե - լով, փառքի բարձու-ունս Աստու-ծո - յ :

- nie-mk a - sie - luov p'hark i par-tsu - ns Asthu - tsuo .

II. 4th time: Փառք չօր . և Որ-դւոյ , և Հո - դւոյ - ն սր - քոյ :

II. Side. P'hark Hor iev Wor-thuo iev Huo-kui - n sūr - puo.

* See Note for Teacher and Choir, P. 112.

II. Որ մի-ա - ցար ՚ի մարմնի ան-ճանա - ւէ - ս ճըշ-մա-

II. Wor ni-a - tsar i marm-ni an-cha-ra - pä - s chüshma-

-րի-խող Աս-տը-րուած. ըզ-քե - - զ բա - րե-բա - նե-մք

-ri-ith't As-tü - vats üz - kie - - z pa - rie-pa - nie-mk

ա-սե - լով փառք ի բարձու - ունս Աստու - ծո - յ :

a-sie - luov phark i par-tsu - ns As-thu - tsuo. . .

Ջայել: Այժմ է միշտ. և յա - լի-տեսնարս յա - լի-տեսնից. Ա - մէն:

Mode. Ajm iev misht iev ha - vi-thianüs ha - vi-thienits, A - men.

III Ար զա - նի-ծի-ցըն բար-ձեր ըզ - զա-տա-պարտու-թիւն Քրիս-

III. Wor za - ni-tsi-tsun par-tsier üz - tha-tha- par-thu-thiun Chris-

-տո - ս Աստուած. ըզ - քե - զ բար-բերա - նե-մք ա-սե -

-to-s Astü-vats üz - kie - z pa-rie-pa-nie-mk a-sie-

Չայն և կողմն:

Լով փառք ի բարձունս Աստու - ծո - - - - - :

-luovphark i partsuns As-thu - tsuo.

Mode and Side.

Զարգ: Սուրբ զԱստուածածինն. և զամենայն սուրբս բարեխօս արասցուք առ Հայր ՚ի յերկինս, զի կամեցեալ ողորմեսցի և զթացեալ կեցուցէ զարարածս իւր: Ամենակալ Տէր Աստուած մեր, կեցո և ողորմես:

Deacon. Let us make the HOLY BIRTHGIVER of GOD, and all the saints our intercessors with the FATHER in heaven, that He may be pleased to have mercy, and in pity to regenerate His creation. Eternal LORD our GOD, save and have mercy.

Choristers. (Mode.) Save, LORD.

Choristers. (Side.) LORD, have mercy, LORD, have mercy, LORD, have mercy.

♩ = 60.

2w/ff: 4t - - gn St - - - p'

Mode. Kie - - tsuo Tä - - - r.

4w/ff: St - - - p' n - gn - - p - fhw.

Sids. Tä - - - r wo - gho - - r - mia

St - - p' n - gn - - p - fhw. St - -

Tä - - r wo - gho - - r mia Tä - -

- - p' n - gn - - p - fhw:

- - r wo - gho - - - r - mia. . . .

ԱՂՕԹՔ

PRAYER

Ընկալ Տէր գաղաչանս մեր բարեխօսութեամբ սրբուհւոյ Աստուածածնին անարատ ծնողի միածնի Որդւոյ քո. և աղաչանօք ամենայն սրբոց քոց: Լուր մեզ Տէր, և ողորմեա. ներեա քաւեա և թող զմեզս մեր: Արժանաւորեա զոհութեամբ փառաւորիլ զքեզ ընդ Որդւոյ և ընդ Սրբոյ Հոգւոյդ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Receive, O LORD, our supplications, through the intercession of the HOLY BIRTHGIVER of GOD, the MOTHER of Thine ONLY BEGOTTEN SON, and through the supplications of all Thy saints. Hear, us, LORD, and have mercy; forgive, expiate, and remit our sins. Make us worthy with thanksgiving to glorify Thee, with the SON and with the HOLY SPIRIT, now and ever, unto all eternity. Amen.

Օրհնեալ Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս. ամէն. Հայր մեր:

Blessed be our LORD JESUS CHRIST. Amen. Our FATHER.

Սարկ: Օրհնեալ է Աստուած յամենայն ժամ, յամենայն ժամ օրհնութիւն նորա ի բերան իմ

Քան: Օրհնեալք եղբրուք ի շնորհաց սուրբ Հոգւոյն. երթայք խաղաղութեամբ և Տէր եղիցի ընդ ձեզ և ընդ ամենեւեանդ. ամէն:

Deacon. Blessed be GOD at every hour, at every hour shall His praises be in my mouth.

Priest. Blessed be ye by the grace of the HOLY SPIRIT. Go in peace and may GOD be with ye and with all. Amen.

ՄԵՆԴԵԱՆ

ԿԱՐԳ ԶՈՒԻ ՕՐՀՆԵԼՈՅ

CHRISTMAS DAY.

BLESSING OF WATER.

ԼՈՅՍ Ի ԼՈՒՍՈՅ

LUIS I LUSUO.

PROCESSIONAL.*)

Եւ յետ պատարագին ելանեն Խաչի և Աւետարանաւ և անձ. գարշուք: Շարական դձ:

And, after mass, they shall go with Cross and Gospel, and all the necessary ornaments. Hymn of the 7th Mode.

Light from Light, Thou wert sent from the FATHER, and didst become Incarnate of the Holy Virgin to regenerate corrupted Adam.

Thou, O GOD, didst appear on earth, and didst walk amongst men; and didst save the universe from the curse on Adam.

The Voice of Thy FATHER from heaven bore witness, saying, This is My SON: and the HOLY GHOST, in the form of a Dove, revealed Thee.

We shall all praise Thee as GOD and Saviour, Who didst wipe out the corruption of mankind by the Spirit and by fire.

The Saviour appeared and saved the world from the deception of the enemy, graciously affiliating us through baptism.

The Redeemer that appeared and consumed (*literally, burnt up*) our sins with water this day, calms the world by the sacred water.

The Saviour bruised the head of the serpent in the river of Jordan, and revived us all with His own power.

Having restored fallen man, the Saviour comes to be baptised today that he may regenerate our corrupt nature with water, bestowing on us garments of purity instead.

CHRIST is baptised, and all creatures are sanctified, and He bestows on us forgiveness of sins, having thoroughly purified our souls through water and the Spirit.

*) Rubric, *And they shall go, etc. This ceremony takes place in Armenia by the side of a river. For the order of the Procession and for this service in general, see directions in Explanatory Note for Teacher and Choir, p. 126.*

N° 1.*)

72.

MODE 7.

$\text{♩} = 63.$

I. *pp* *sostenuto*

I. Lui - - - - - s i lu - suo - - - - -

p

... i Ho - rä a - ra - kie - - - -

p

-ցար և մարմ-նա - - - - - ցար 'ի . . . սուրբ

-tsar iev marni-na - - - - - tsar i . . . sur-p

*) See Explanatory Note for Teacher and Choir, Christmas Day, p. 146.

Կու - - սէն, դի վե - - , ըը - ս - աիւն նո -

ku - - sen, zi vie - - rü - s - thin nuo -

- - - ըն - դե - - - ս - ցես դա - սա - կա -

- - - ruo - kie - - - s - tsies za - pa - ka -

- նես - - ալն ա - - - դա - - - մ :

- nia - - aln a - - - tha - - - ni.

*) II. Դու Աս - տը - ուս - - ծ ,

*) II. Thu As - tú - va - - ts

*) See p. 148.

ի յերկրի՝ ե - րեւե - - ցար, և ընդ ^{*)}մա - արդ -

mf

i hierk-ri ie-rie-vie- - -tsar iev ünth ma - arth-

-կա - ն շըր - ջե - ցար, և փր - ք - կե - ցեր ըզ -

mf

-ka - n shür-chie - tsar iev phü-r-kie - tsier üz -

տի - ե - - - զե - ըը - ս յա - նի - ծի -

p

thi - ie - - - zie - rü - s ha - ni - tsi -

-իցն, ա - - դա - - մայ: Տես էջ 47.

p

-itsn a - - tha - - - ma. For Verses III-IX
see Page 47.

*) See Explanatory Note regarding breathmarks, p. 148.

ԼՈՅՍ Ի ԼՈՒՍՈՅ

LUIS I LUSUO.

№ 2.

$\text{♩} = 68.$

I. Լոյ - - - ս ՚ի . լու-սո - - - յ ՚ի Հօ-րէ տ -

I. Lui - - - s i . lu-suo i Ho- rä a -

-աքեցար և մարմնացար ՚ի սուրբ կուսէն, զի վե-րը - ստինն ու-

-ra-kietsar iev marmnatsar i surp ku-sän, zi vie-rü-s-thin nuo-

-րոգեցես զապակա - նեա - ալն ա - զա - - մ:

-ruokietsies za-pa-ka - nia - aln a - tha - - ni.

II. Դու Աս - տը - ու ա - - - ծ

II. Thu As - tū - va - - - ts

ի յերկ - ըի - ե - ըե - լե - ցար և ընդ մարդ - կան

i hierk - ri - ie - rie - vie - tsar iev ünth marth - kan

շըր - ջե - ցար, և փըր - կե - ցեր ըղ - աի - ե - գերս

shürchi - tsar, iev phür - kie - tsier üz - thi - ie - ziers

յա - նի - ծի - - իցն ա - դա - - մայ:

ha - ni - tsi - itsn a - tha - - - ma.

♩ = 72.

III. Գե - - ր 'ի յերկ-նի - - - ց Վը-կայ-

III. Kie - - z i hierk-ni - - - ts vū-kai-

-հայ ձօր քո . . ձայ - - ն. ա-սէ դա է

-ial Hor kuo . . tsai - - n, a-sā tha ä

իմ Որ - - - դի. և սուրբ Հո-գին ըզ - քեզ յայտ-

im Wor - - - thi, iev surp Huo-kuin ūz-kiez haith-

-նհայ ա-դաւ-նա-կե - ըզ կ - ըեւ-մա - - սմբ:

-niats a-ghav-na - kie - rp ie - riev-ma - - mp.

IV. ըղ-քե - զ ո - ր Հո-գւո - - զ , և հը-րով մաք-

IV. Ը՛z - kie - z wor Huo-kuo - - v iev hū-ruov ma-

-րե - ցեր ըզ-մարդկան աղտե - զու - թիւն, որպէս զԱ - ս-

-krie - tsier üz-marthkan aghthie - ghu - thiun, worpäs z Ast -

-տուած և ըզ-Փրկիչ ա - մե-նե - քեա - ն օրհ-նես-ցու - ք :

-vats iev üz Phürkich a-mie-nie-kia - n orh-nies-tsu - k.

V. Փրկիչն ե-րե-ւե - ցա - ւ և զաշխարհս ա-պրե -

V. Phürkichn ie-rie-vie - tsa - v iev zashkharhs a-prie -

-ցոյց 'ի պատրա - նա-ց թըշ-նամւոյն, որ դէզ - ըու-թիւն

-tsuits i path-ra - na-ts thūshna-muin, wor thāk-ru - thiun

շնորհե-լով 'ի ձեռն մը - - կըր-տութեա - - ն:

shnuorhie-luov i tsierūn mū - - kūr-thu-thia - - n.

VI. Զրով կի - գու ըզ - մե-ղքս մեր այ - սոր ե - ըե -

VI. Chruov ki - zu ūz - mie-ghūs mier ai - sor ie - rie -

-ւալ ա - պրե-ցու-ցիչն, և գո - վա - ցու-ցա - նէ զաշ -

-vial a - prie-tsu - tsichn, iev zuo - va - tsu-tsa - nā zash -

-խարհս աստուածա - յի - - ն ջը - րո - - - ովն:

-kharhsast - va-tsai - hi - - n chū - ruo - - - uovn.

VII. Ըզ - գլու - ի վի - շա-պի - ն Փըր-կիչըն ջախջա-

VII. Ūz - klu - kh vi - cha-pi - n Phūr-kichūn shakhsha-

-իեայ 'ի Յոր-դանան 'ի գե - եան, և ին-քեան իչ - խանու-

-khiats i Hur-tha-nān i kie - ethn, iev in - kian ish-kha-nu-

-Թեամբ, դա-մե-նե - սեա - ն ա - պրե-ցոյ - - - ց:

-thiamp za-mie-nie-sia - n a - prie-tsui - - - ts.

VIII. Հի - ն մարդըն նո - րո-գե - լով, Փըր-կիչն 'ի մը-

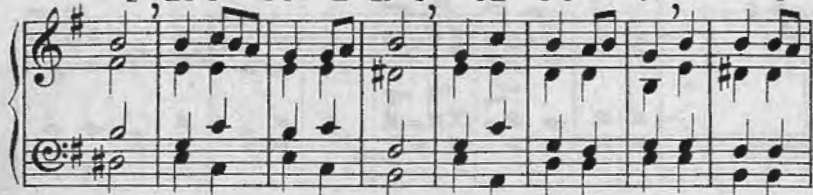
VIII. Zhi - n mar-thün nuo-ruo-kie-luov phür-kiehn i mü-

-կըրտու-թիւն գայ ալ - սօ - ր, զի գա-պա-կա-

-kür-thu-thiun kai ai - so - r, zi za-pa-ka-

-նեալ ըզ-բնու-թիւ-նըս ջրով նորըս գործես-ցէ, ա - նապա-

-nial üz-pnu-thiu-nüs chrov nuorüs kuortsiestsä, a - na-pa-

-կան ըզ - գեստ, փոխա - րէն տա - լով մե - - - զ:

-kan üz - kiesth puo-kha - rän tha - luov mie - - - z.

IX. Մը-կըր-տի Քրիստոս - - - ս և սըր-բին

IX. Mú-kúr-thi Chris-tuo - - - s iev sūr - pin

ա-մե-նայն ա - րա - րա - - ծք. և տայ մեղ թո-

a-mie-nain a - ra - ra - - tsk, iev tha miez thuo-

-ղութիւն մե - - ղաց ջրո - վ և հո-գևո - -

-ghuthiun mie - ghats chruo - v iev huo-kuo - -

-վ վե-րա - սըր-բե - լով ըզ - - մե - - զ:

-v vie-ra - sūr - pie - luov üz - - mie - - - z.

Ի ՉԻՐՆ

I TSIERŪN.

ԲԶ:

MODE 3.

The Illuminator, taking in his hands
The relic of the holy Fore-runner,
Blessed the four sides of the world
By the grace of the Word-anointer's right hand.
"Here may no enemies gather strength,
From disunion may no evils spring."
From the heavens came the Voice divine
"Accorded shall thy entreaties be."

[The Celebrant, after censuring, receives the Holy Chrism and
raises it up to the sight of the congregation.

To be sung by the Choir at the moment of the elevation of
the Holy Chrism by the Celebrant.]

♩ = 54. Ի ձեռնս առնալ լուսանորչին

I tsie-rūn a - ria - l Lu - sa - vo - r - chin

զնսհարսւրսրբայ Կարապետ արին, շուրջ պարսու-

znsh-khar sūr - puo Ka-ra - pie - thin, shurch pa-rūs-

-ս - պեա - լ զկողմ աշ -խար - հին շնոր-հօք ա - ջոյն

-s - pia - l zkuoghmathkhar - hin shnur-hok a - chuin

զԲանըն օ - - ծո - - դին.աստթը - շնա - - մի -

zPa-nun o - - tsuo - ghinasth thü - sh-na - - mi -

-ք մի զօ-րաս - ցին, մի հեր-ձուա - ծոց ա - ղանդ բու -

-k mi zo-ras - tsin mi hier-tsva - tsuots a - ghanth pu -

- սցին. յե - բկ-նից գայր ձայն ա - ստ-ու-ա-ծա -

- s-tsin hie - rk-nits kair tsain a - st - va - tsa -

-յին թէ հայցուածք քո կա-տարես-ցի - - - ն:

-in thä haitsvatsk kuo ka-tha-ries-tsi - - - n.

Զկնի: Սաղմոս իր. Զայնիւ: Կցորդ: Զայն ան'ի վր ջուրց
և Ած: Մատուցէք ան. որդիք այ. մատուցէք ան:

Ps. XXVIII. The Voice of the LORD over the waters. Offer to the
LORD, O ye sons of GOD. [English version Ps. XXIX.]

ՀՅԹերցուած Յեւից:	<i>Lecton from the Books of Exodus,</i>
Գլ. 15. հմր. 22:	<i>XV. 22.</i>
ՀՅԹերցուած 'ի Յեսուայ:	<i>Joshua,</i>
Գլ. 3. հմր. 14:	<i>III. 14.</i>
ՀՅԹերցուած 'ի Զորրորդ Փազաւորուեց:	<i>Kings,</i>
Գլ. 2. հմր. 19:	<i>II. 19.</i>
ՀՅԹերցուած Յեսայիայ Մարգարէ է:	<i>The Prophets Isaiah,</i>
Գլ. 15. հմր. 3:	<i>XV. 3.</i>
ՀՅԹերցուած Յեզեկիէլէ Մարգարէ է:	<i>and Ezechiel,</i>
Գլ. 47. հմր. 1:	<i>XLVII. 1.</i>
Գողոսի Առաքելոյ 'ի Կորնթացւոց:	<i>First Epistle of Paul the Apostle</i>
Առաջին թղթայն է ՀՅԹերցուածս:	<i>to the Corinthians.</i>
Գլ. 10. հմր. 1:	<i>X. 1.</i>
Ալէլուիայ: դի:	<i>Alleluia, Mode 7.</i>
Սաղմոս դե:	<i>Psalm XCV.</i>
Ուրախ լիցին այսօր երկինք և ցնծասցէ երկիր. զուարմասցի ծով լրիւ իւրով տիեզերք և ամ բնակեալքն 'ի նմա:	<i>(English version XCVI.)</i> <i>The heavens rejoice today and the earth is glad.</i>
Աւետարան. է: Հատ Մատթէոսի:	<i>Gospel.</i>
Գլ. 3. հմր. 1:	<i>Matt. III. 1.</i>

ՅԱՄԵՆԱՅՆ ԺԱՄ

HAMIENAIN JZHAM.

Ձկնի Աւետարանին առ քարոզս այս ճայնի 'ի վերայ չըոյն զոր ասացեալ է Յովհաննէս Գլուզ վարդապետն Ծործորեցի:

After the Gospel, they shall sing over the water the Exhortation which was said by the Archimandrite John Plouze of Tsuortsuor.

At every hour do we praise Thee, Blessed Saviour Emmanuel! Thou wert born of the Virgin, and wert born again by being baptised this day in the Jordan by John; through his intercession receive the prayers of Thy worshippers, we beseech Thee,

Hear, LORD, and have mercy.

Thou, O Purifier of the world, Who didst purify the waters of Jordan, giving the sign of regeneration to the sons of Sion, purify the Holy Church, and grant freedom to Thy people, we beseech Thee,

Hear, LORD, and have mercy.

†) Pour forth on us, O LORD, the grace of the SPIRIT that, according to ordinance, Thou didst receive at the Jordan, the Spirit of wisdom, knowledge, and power, the Spirit of understanding and of the mystery of the worship of GOD; fill us with the Spirit of the fear of GOD, we beseech Thee,

Hear, LORD, and have mercy.

*) Through the intercession of our Lady, Thy true Mother and Virgin, Mary, Birthgiver of GOD, and of the angel in human form [*lit.*: dust-made] who was standing beside Thee, who did this day consecrate Thee at the Jordan; and of the re-opener of the heavens, Stephen the first martyr, and of our father, holy Gregory the Illuminator; with all the Saints, LORD, who have been pleasing unto Thee, we beseech Thee,

Remember, LORD, and have mercy.

Moreover, for the growth amongst us of overflowing love and good works let us beseech,

Grant us, LORD GOD.

Let us commit ourselves and one another unto the LORD Eternal, LORD, unto Thee let us be committed.

Have mercy upon us, O LORD GOD, according to Thy great mercy. Let us all say together with one accord, LORD have mercy, LORD have mercy, hear, LORD, and have mercy.

[The verses marked with an asterisk should be omitted on account of the extreme length of the service. See pp. 60, 62.]

♩ = 96. I. Ծամեր-նայ - - - ն ժամօրհ-նեմք զօրհնեալ Փրը-

(Versicle.) I. Hamie - nai - - - n jzham orh-niemk zorhniai Phür-

-կիչդ էմ - մա-նու - էլ, ծը - նա - ր 'ի կու - սէն և

-kicht Em - ma - nu - el tsü - na - r i ku - sän iev

վի - բրս - տին ծնըն-դեամբ մը - կրը-տե - ցար այ - սօր 'ի

vie - rüs - thin tsnün-thiamp mü-kür-thie-tsar ai - sor i

Յոր-դա-նան 'ի Յով-հան - նէ. նո - րի - - - ն

Hur - tha - nan i Huovhan - nä, nu - ri - - - a

բա-րե - խօ-սութեամբ ըն-կալ զա - զա-չանս քոց պաշ-տօնէ-

pa-rie-kho-su-thiam p ün-kal za - ghachans kuots pash-thonä-

-ի - - ց . ա - զա - - չի - - - - - մք:

-i - - ts a - gha - - chie - - - - - mk.

♩ = 76. Լուր Տէ - ր և . ո - զոր - մեա:

(Response.) Lu-r Tä - r iev . wo-ghor-mia.

♩ = 96. II. Որ սր-բե - ցի - - - - - ր ըզ-ջուրսն Յոր-դա-նա-

II. Wor sür-pie-tsie - - - - - r üz-chursn hur-tha-na-

-նու սրբ-բիշղ աշխարհի տալով ըզ-կնիք նո-րոգ-ման

-nu sūr-picht ashkhar - hi tha-luov ūz-knik nuorok-man

որ-դուց Սի-ո - նի տուրմաբուժիւ - - - ն

vor-thuots Si-o - ni thur makru - thiu - - - n

սուրբ ե - կե-դե-ցւոյ, և ա-զա-տուժիւն քում ժո - դովրբ-

surp ie - kie-ghietsuo iev a-za - thu-thiun kum jo-gho-vūr-

-դեա - - ն. ա - դա - - չի - - - եմք:

-thia - - n a - gha - - chie - - - - mk.

$\text{♩} = 76.$ Լուր Տէր կ . ողորմեա:

Lu - r Tä - r iev wo-ghor-mia.

$\text{♩} = 96.$
*) III. Հեղ-ցե - - - ս Տէր'ի մեզ ըզ-շնորհս հոգւոյդ զոր

III. Hieghtsie - - - s Tär i miez üz-shnurhs huo-kuit zur

ըն-կա-լար տնօ-րէ - նու թեամբ'ի Յորդա - նան. զհոգի

ün-ka - lar thno - rä-nu- thiamp i Hurtha - nan zhuo-ki

ի-մաս - տու թեան զիտու թեան և զօրու-թեան. զհոգի

i-mas - thu-thian ki-thu-thian iev zo-ru - thian zhuo-ki

*) Omit this and the following verse, on account of the length of the service.

հանձա-րոյ և խորհրր - դոյ Աստուած պաշտու-թեան ը-

poco rit.

han-cha-ruo iev khürhür - thuo Ast-vats pash-thu - thian lü-

-յո զմեզ հո-գևով եր - կիւղի Աստու-

tempo

-tsuo zmiez huo-kuov ier - kiughi As-thu-

-ծո - - յ. ա - դա - - ՚ի - - - - - իք:

poco rit.

-tsuo a - gha - - chie - - - - - mk.

♩ = 76. Լուր Տէ - ր և . ո-ղոր - մեա:

p

Lu-r Tä - r iev wo-ghor-mia.

♩ = 96.

*) IV. Գոչ - մա - - - աժմ տի - բու - հւոյ իս - կա - պէս

IV. Kuoch - ma - - - mp thi - ru - huo is - ka - päs

մօր քո և կու - սի Մա - ռի - ա - մու Աստ - ուածած - նին .

mor kuo iev ku - si Ma - ri - a - mu Ast - va - tsats - nin

և հուպ և - զի - լոյ քեզ հո - դա - նիւթ հրեշ - տա - կին ի

iev hup ie - ghie - luo kiez huo - gha - niuth hrieshta - kin i

Յոր - դա - նան այ - սօր ըզ - քեզ ձեռ - նա - դրո - ղին . կը - կին

Hur - tha - nan ai - sor üz - kiez tsier - na - throo - ghin kürkin

բա-ցո-ղին զեր-կինս սր-բոյն Ստեփան-նոսի Նա-խա-

pa-tsuoghin zier-kins sūr-puin Stie-phan-nuo-si Na-ka-

-զը-կա - յին. և Հօրն մե-բոյ սր-բոյն Գրի-գո -

-vū-ka - in, iev Horn mie-ruo sūr-puin Kri-kuo -

-րի լու-սաւոռ-ը-չին. և ա-մե-նայ - - - ն սր-

ri. Lu - sa-vo - r-chin iev a-mie-nai - - - n sur-

-բոց քոց Տէր որք յա - լի-տե-նից քեզ հա-ճո - յա -

-puots kuots Tär wurk ha - vi-thie-nits kiez ha-chuo - ia -

-ցա - - ն. ա - դա - - շե - - - մք:

p *poco rit.*

-տա - - ն ա - ցա - - չի - - - մկ.

$\text{♩} = 76.$ Յի - շիա. Տէ - ր և . ն - դոր - մա:

p

Hi - shia Tä - r iev wo-ghor mia.

$\text{♩} = 98.$ V. Եւ ևս ա - ռա լե - - - լ զյոր - դո - րումն սի -

mf

V. Iev ievs a-ra - vie - - - լ zhuorthuoru-mün si -

-րոյ, և ըզ - գործըս բարեաց պարգե - լել մե - զ խըն - դրեմք:

-ruo iev üz-kurtsüs pa-riats, parkie-viel mie - z khün-triemk.

$\text{♩} = 76.$ Տուր մե - չ Տէր Աստու - ռա - - - ծ:

Thur mie - z Tär As-tä - va - - - ts.

$\text{♩} = 96.$
VI. Զան-ձինքս մե - - - ը և ըզ-մի-մեանքս Տեսարն

VI. Zan-tsi-nüs-mie - - - r iev üz-mi-mianüs Thiarün

Աստուծոյ ա - մե-նա-կա-լին յանձն ա - լաս-ցուք:

As-thu-tso a - mie-na - ka-lin hansn a - ras-tsu k.

$\text{♩} = 76.$ Քեզ Տեսարն յանձն ե - ղի - ցու - - - ք:

Kiez Thiar-nüth hansn ie-ghi - tsu - - - k.

*) $\text{♩} = 88.$

VII. Ռ-ղորմեա - - - ց մեղ Տէր Աստուած մեր բարմեծի ո -

poco piu lento

VII. Woghormia - - - ts miez Tär Ast-vats mier üsth mietsi wo-

-ղորմութեան քու մասացուք ա-մեննեքեան մի-ա-բա - նութեամբ:

-ghormu-thiankum a-sas-tsuk a-mieniekian mi-a-pa - nu-thiamp.

 $\text{♩} = 76.$

Տէր ո - ղոր - մեա, Տէր ո - ղոր - մեա,

p

Tär wo-ghor-mia Tär wo-ghor-mia,

լուր Տէ - ր է ո - ղոր - մեա:

p

lur Tä - r iev wo-ghor - mia.

*) This versicle is slower than the others.

ՈՎ ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ

OV ZARMANALI.

Յարդորակ Ի Չրեգորե Քաթուղիկոսէ:

Exhortation or Homily of the Catholicos Gregory.

O wonderful and great mystery made manifest! GOD the Creator coming to Jordan.

He willed to be baptised of His servant, and the Fore-runner would fain not baptise.

Hearing this, the Jordan turned to fly, wave after wave becoming a messenger.

O river, fear not, for I am thy Creator, I have come to baptise and wash away sins. JESUS went with His Divinity into the waters; JESUS went into the river together with John.

The heavens opened, and the Voice from heaven came down, the Voice of the FATHER from the highest, bearing witness to His SON.

This is My SON, in Whom I am well pleased, hearken unto Him, ye sons of the font.

The HOLY GHOST descended in the form of a dove, and revealing, declared the SON, Co-glorified with the FATHER.

Now blessed be the FATHER, and the Consubstantial SON. Glory for ever to the True Spirit. Amen.

$\text{♩} = 60.$

p

*) 1. Ո - վ գա - ր - մա - նա - լի խո -
 ա - - - րա - - րիչն Աստ - ուա - - ծ 'ի

2. Կա - մէ - ր մը - կը - ր - տի - - լ 'ի
 Հա - ս - նոյ - ր Կա - րա - պե - - տն ը - -

3. Յո - ր - դա - - նան լը - ուեա - լ փա -
 վը - - տա - կ առ վը - տա - - կ պա -

4. Գե - տ մի . . գար - հու - ըի - - ը քո . .
 ե - - կեա - լ մը - կը - ր - տի - - մ կ

5. Յի . . սու - ս յա - սա - ջեա - - ց ա - -
 հա - ն - դե - րձ Յով - հա - ն - նու Յի - -

6. Ե - ր - կի - նք պա - տա - սեա - - լ ձայ -
 ձա - յն Հօ - ր 'ի բար - ձա - - նց Որ - -

7. Գա . է իմ Որ - դի ընդո -
 դը - - մա . . լը - ուա - ըու - - ք ո - -

8. Սու - րբ Հո - - դին ի - - ջեա - - լ ա - -
 յա - յա - նեա - լ ցու - ցա - նէ - - ը Հօ - -

9. Ա - րդ օր - բհ - նեալ է . . Հա - - յր կ
 Հո - - գւո - յն ճըչ - մար - տի փա -

*) 1. O - v za - r - ma - na - li khuo -

p

*) See Note for Teacher and Choir, p. 147.

1. - ր - հուրդ այս մե - - - ծ յա - յտ - նեալ .
 . Յոր - դա - նա - - - ն ե - - - կեալ :
2. . ծա - ույ - է - - - ն իւ - ր - մէ .
 - ց - մը - կը - տի - - - լն 'ի . . . յանձն :
3. - - խրս - տա - կա - - - ն դա - ո - նայր .
 - տ - դա - մա - լո - - - ր լի - - - նէր :
4. . Ա - րա - ըի - - - չն էմ ես .
 . լը - ուա - նա - - - մ ըզ - - - մեղս :
5. - ստ - ուա - ծու - թեա - - սմբն 'ի . . . ջուրն .
 - - սուս 'ի գե - - - տն ե - - - մուտ :
6. - ն 'ի - յերկ - նի - - - ց ի - - - ջեալ .
 - - գւոյն իւր վը - - - կա - - - յեալ :
7. - ր հա - ճե - ցա - - - յ ա - - - սէր .
 - ր - դիք ա - լա - - - զա - - - նին :
8. - - դաւ - նա - կե - - - րա տե - ս - լեամբ .
 - ր փա - ուա - կի - - - ց զն - ր - դիդ :
9. . հա - մա - դո - - - յ Որ - - - դին .
 - ոք յա - լի - տեա - - նս . Ա - - - մէն :
1. - r - hurth ais mie - - ts hai - th - nial.

ԱՅՍՈՐ ՉԱՅՆՆ

AISOR TSAIN'N.

Այլ Տաղ Անուշ Զրօքհնաց:

Another sweet song over the Water.

1. This day the Voice of the FATHER came down from heaven, well-pleased, the Witness of the Beloved SON.
O exhort, O river, exhort, O river Jordan, with exultant voice sang John the great Fore-runner.
2. This day the earth resembled heaven at the sight of the SON of GOD, coming in love to baptism.
O exhort, O river, exhort, O river Jordan, etc.
3. This day the higher ranks of the angels rejoiced at the holy advent, the SON of GOD at the Jordan.
O exhort, O river, exhort, O river Jordan, etc.
4. This day the SON of GOD comes humbly into the river Jordan, to be baptised of John.
O exhort, O river, exhort, O river Jordan, etc.
5. This day John the Baptist withdrew from baptising, - 'Tis I should be baptised of Thee.
O exhort, O river, exhort, O river Jordan, etc.
6. This day the SON of GOD with sweetness addressed the Fore-runner, - The Law must be fulfilled.
O exhort, O river, exhort, O river Jordan, etc.
7. This day with trembling hands, John baptised the LORD in the great floods of the Jordan.
O exhort, O river, exhort, O river Jordan, etc.
8. The heavens, closed by the sin of Adam, this day were opened, and the FATHER proclaimed Him to be His SON.
O exhort, O river, exhort, O river Jordan, etc.
9. This day the Spirit in the form of a dove, coming down from heaven into the Jordan, bore witness to His Co-equal in glory.
O exhort, O river, exhort, O river Jordan, etc.
10. This day the heavens became resplendent, and the earth rejoiced with flowers, to see the SON of GOD in the Jordan.
O exhort, O river, exhort, O river Jordan, etc.
11. This day the angels rejoice in circling rhythm, all heavenly assemblies praise and bless the Baptised GOD.
O exhort, O river, exhort, O river Jordan, with exultant voice sang John the great Fore-runner.

♩ = 60. 1 2 3 4 5 6

1. Այ - սօր ձայ - նը - ն ձայ - րա - կա - ն յի - բի - նից
2. - սօր եր - կիրս ե - ր կի՛նք ե - ղե - ն ե - - բե -
3. - բին դա - սք հրեշ - տա - կա ց - ու - - րա -
4. - սօր ե - կեալ Ա - ստ - ուած Որ - դի - ն ՚ի . . . Յոր -
5. - սօր մը - կրբ - տի - չն Յով - հան - նէ - ս ՚ի . . . մը -
6. - սօր գո - չէր քա - ղ ցըր ձայ - նի - լ Ա - ստ - ուած
7. - սօր Յով - հան - նէ - սն գո - դա - լո - վ ձե - - ոօքն
8. - սօր բա - ցեալ փա - կեալ եր - կի - նքն գո - ր յան -
9. - սօր չո - գի՛ն ա - - դաւ - նա - կե - րպ ի - - ջեալ
10. - սօր եր - կի՛նք գա - ր դա - րե - ցա - ն ե - ր - կիրս
11. - սօր հրեշ - տակք ա - ն դրէ՛ն պա - րե - ն. ժո - ղովք

7 8 *rit. a tempo* 9 10 *p* 11 *mf* 12

1. ի ջեա - լ հա - - ճո - յա - կա - ն. սի - բե - ցե -
2. - լե - լո - վ Ա - ստ - ուած Որ - դւո - յն սի - բով ե -
3. - խա - ցա - ն ըն - դ սուրբ գա - լու - սա. Աստ - ուած Որ -
4. - դա - նա - ն խո - - նար - հու - թեա - մը ջրով մը - կըր -
5. - կրբ - տի - - լը - ն հրա - ժա - րէ - ր թէ ինձ պարտ
6. Որ - գի - ն կա - - րա - պե - տի - ն. պար - տէր զօ -
7. ըզ - Տէ - - բը - ն մը - կըր - տէ - ր ՚ի մեծ յոր -
8. - ցա - նօ - ք փա - - կեաց Ա - դա - մ. և Հայր Որ -
9. յիբի - նի - ց ՚ի . . . Յոր դա - նա - ն իւր փա - աակ -
10. ծաղ - կօ - ք զը - - ուար - ճա - ցա - ն զ Աստուած տե -
11. ա - մէ - ն օր - հ - նա - բա - նե - ն ըզ - մը - կըր -

13 14 15 16 17 18

1. - լո - - յ Ո - ր-դւոյ վը-կա-յն.
 2. - կեա - - լ 'ի . . . մը-կըր-տի - լ.
 3. - դւո - - յն 'ի . . . Յոր-դա-նա-ն.
 4. - տի - - լ 'ի . . . Յով-հան-նէ . .
 5. է . . . 'ի . քէն մը-կըր-տի - լ.
 6. - բէ - - ն - սը - ն կա - տա-րե - լ.
 7. - ձա - - նան Յո - ր-դա - նա-նու . .
 8. - դի զնա . . կար-դա-լո - վ.
 9. - ջի - - ն վը - կա - յե - լո - վ.
 10. - սեա - լ 'ի . . . Յոր-դա-նա-ն.
 11. - տեա - լն Ա - ստ-ուած գո - վե - ն.

այ . . . յոր -

13 14 15 16 17 18

19 20 21 22 23 24

- դո - բէ . . զե - տ յոր - դո - բէ . . զե - - տ

25 *p poco rit.* 26 27 *a tempo* 28 29 30

p poco rit. *a tempo*

Вар-тис - - ина - и юнр - нр рва - йма - - и змај-

31 32 33 34 35 36 37

p poco rit. *a tempo*

- ири ер - ет - р дх - д йма - рва - ух - ур - - и

38 39 40 41 Verse 2. Verse 3. Verses 4-11.

rit. Bar 1. *)

rit. *rit.*

Вид-тис - и - ит - и: 2. У, - 3. У, - уор йх - 4-11. У, -

*) Repeat from second bar, for 3rd Verse.

Եւ Սարկաւագն քարոզէ:

Վասն ՚ի վերուստ խաղաղութեան և վրկութեան անձանց
մերոց, զոր աղաչեսցուք:

Վասն խաղաղութեան: և այլն:

And the Deacon shall exhort.

For peace from above and for the salvation of our souls let
us beseech the LORD.

For the peace of. etc.

Օրհնութիւն շրոյ զոր ասացեալ է Սրբոյն Բարսղի Կեսարացոյն:

Blessing of the Water which was said by the holy Basil of Cesarea.

Օրհնեալ էս Տէր Աստուած ամենակալ: (և այլն):

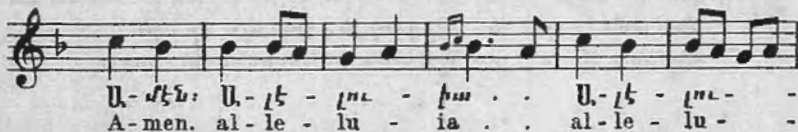
Blessed be the LORD GOD Almighty. (etc.)

Եւ ապա եպիսկոպոսն առնու ՚ի ձեռն զքր խաչն և զքր Մեռոնն:

*And then the Bishop shall take in his hands the holy Cross and
the holy Chrism.*

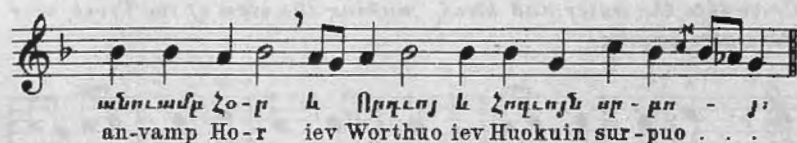
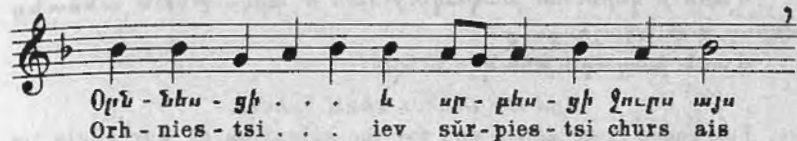
Եւ Քահանայքն առննքեր կացցեն: Եւ ընկեսցէ զխաչն ՚ի շուրն: Եւ Տեսու-
նագրեսցէ ասելով:

*And the Priests shall stand beside him. And he shall drop the
Cross into the water and bless, making the sign of the Cross over
the water, saying.*

Blessed and purified be this water by the sign of this holy
Cross, and holy Gospel, and holy Chrism, and by the grace of this
day; in the Name of the FATHER and of the SON and of the HOLY
SPIRIT. (*Thrice.*)

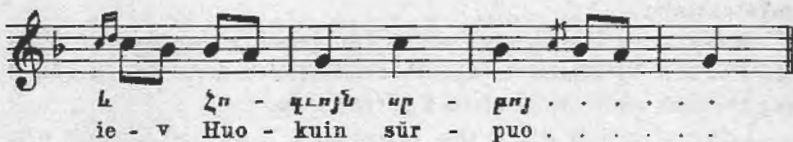
Choir. Now and ever, unto all eternity. Amen. Alleluia, alleluia,
alleluia. (*Thrice.*)

Priests. Blessing and glory to the FATHER, SON, and HOLY SPIRIT.

Choir. Now and ever to all eternity. Amen.

*) That is, from the words *Orhnietsi*, etc. the Blessing.

ԱՌԱՔԵԼՈՅ ԱՂԱՔԼԻՈՅ

ARAKIELUO AGHAVNUO.

Եւ յետ տնազրուեն հեղու զՄեռոնն ՚ի ջուրն խաչանիչ. եւ ասէն շարական դժ.
Առաքելոյ աղանելոյ:

*And after the Blessing, he shall drop the Holy Oil crosswise into the water. And they shall sing the hymn of the 7th Mode, The Dove that was sent. *)*

The Dove that was sent forth, descending from the highest with a mighty sound in the form of radiant light, armed the disciples with unconsuming fire as they sat in the holy upper chamber.

O immaterial DOVE, and incomprehensible, that searcheth the unfathomable mysteries of GOD, Who, coming from the FATHER, preachedst the awful second advent, and Who wast proclaimed con-substantially!

Blessing in the highest to the HOLY SPIRIT proceeding from the FATHER, by Whom the apostles were filled from the immortal cup through which they invited earth to heaven.

Life giving GOD, Spirit that lovest man, Thou didst illumine with fiery tongues those assembled in united love, therefore this day do we also celebrate Thy holy Advent.

The holy apostles were filled with joy at Thy coming, calling together those separated from one another by divers sounding tongues, therefore this day do we also celebrate Thy holy Advent.

Through holy spiritual baptism Thou didst adorn the universe with them in garments of light and renewed plumage, therefore this day do we also celebrate Thy holy Advent.

*) See Explanatory Note for Teacher and Choir, one verse at a time, p. 127.

P2.

MODE 7.

$\text{♩} = 92$. I. Ա - ր ա - ք ե - - լ ո յ ա - - - դ աւ - ն լ ո յ

mf

I. A - ra - kie - - luo a - - - ghav - nuo

ի - ջ ա - ն ե - լ ո յ մ ե - ծ ա - ձ ա յ ն հ ը ն չ - մ ա մ ր ՚ի .

i - cha - nie - luov mie - tsa - tsain hunch-mamp i

. . . բ ար - ձ ա ն ջ, ՚ի ն մ ա - ն ու թ ի ը ն լ ու - ս ո յ փ ա յ լ - մ ա ն

. . . par - tsants i n'ma-nu-thiun lu - suo p'hail-man

հ ր ա - գ ի - ն ե ա յ ա ն - կ ի - զ ե - լ ի զ ա - շ ա - կ ե -

hra-zi-niats an - ki - zie - li za - sha - kie -

-երտոն, մինչ-դեռ նրս-տէ-ի - ն ՚ի սուրբ վեր-նա-տանն:

- ertsn, minchthier nüs-thä-i - n i surp vier-na - than'n.

II. Աննիւ - թա - կան ա - - ղա-ւ - նի, ան-քըն - նե -

II. An-niu - tha - kan a - - gha-v - ni, an-kün - nie -

- ի որ քըն - նէ զխ - բրս Ա - ս - սու - ծոյ. զոր ա -

li vor kun - nä zkhu-rüs A - s - thu - tsuo, zur a -

- սեալ ՚ի Հօ-րէ սրտովէ զա - հա-ւոր և զմիւսան-զամ զա -

- rial i Ho-rä pathmä za - ha - vor iev zmiusan - kam ka -

-լու - - ուստն՝ զոր քարոզեցի - ն համազոյական:

lu - - usth'n, zor karuo-zie-tsi - n hama-kuoia - kan.

III. Օրհ - նու թիւն 'ի . . . բարձունս, ե - լուզիւն

III. Orh - nu thiun i . . . par - tsuns ie - luo-ghin

'ի Հօ - բէ Հոգւո - ոյն Սրբոյ. ո - բով ա -

i Ho - rä huo-ku - in sür-puo vo - ruov a -

-նաբեալքն ար - բեցան անձա - հական բաժա - կա - -

-ra-kialkn ar - pietsan an-ma - ha-kan pa-ja-ka - -

- աւն, և հրաւի - րե-ցի - ն զերկիրս ՚ի յե-րկինս: ^{*)}

- avn, iev hra-vi - rie-tsi - n zier-kirs i hier-kins. ^{*)}

զերջնական:
զեր-կիրս ՚ի յե - ր - կի - - - նս.

zier-kirs i hie - r - ki - - - na.

Final Ending.

IV. Կենդանա-բար Աս - տը - ուա - ծ մարդա-սէր Հո -

IV. Kien-thana - rar As - tä - va - ts mar-tha-sär Huo -

- զի, ըզ-ժո-ղովհալսրն մի-ա - բա-նա - - կան սի -

- ki üz - jo-ghovialsün mi - a - pa - na - - - kan si -

^{*)} See Explanatory Note. For Christmas Day, p. 137.

- աւն, և հրաւի - րե-ցի - ն զերկիրս ՚ի յե-րկինս: ^{*)}

- avn, iev hra-vi - rie-tsi - n zier-kirs i hier-kins. ^{*)}

զերջնական:
զեր-կիրս ՚ի յե - ր - կի - - - նս.

zier-kirs i hie - r - ki - - - na.

Final Ending.

IV. Կենդանա-բար Աս - տը - ուս - ծ մարդա-սէր Հո -

IV. Kien-thana - rar As - tä - va - ts mar-tha-sär Huo -

- զի, ըզ-ժո-ղովհալսրն մի-ս - բա-նա - - կան սի -

- ki üz - jo-ghovialsün mi - a - pa - na - - - kan si -

^{*)} See Explanatory Note. For Christmas Day, p. 137.

-րո - - - վ լու - սսււււ - րե - ցե - ր հրե - դի -

-րու - - - v lu - sa - vo - rie - tsie - r hrie - ghi -

- նօք ինդ - ուօ - - - ք վասն ս - րոյ և

- - no - k liez - vo - - - k, vasn vo - ruo iev

մեք այ - սոր սօ - նե - հմք ըզ - գա - լուսս քո . սուրբ :

miek ai - sor tho - nie - mk ūz - ka - lusth kuo surp.

V. Չուար - ճա - ցան քո . . . գա - լրս - տեա - մ - բր -

V. Zvar - cha - tsan kuo . . . ka - lūs - thia - m - pū -

- ն սուրբ ա - ռա-քեալ-քըն. կո-չե- լով 'ի . մի-ա -

- n surp a - ra - kial-kün kuochie-luov i . mi - a -

- սին ըզ-ցըր-ուեա - ալսն 'ի մի - մեանց բազ-մա - ձայն

- sin üz-tsür-via - alsn i mi- miantspaz-ma - tsain

լեզ-ուօ - - - ք. վասն ո - լոյ և մեք

liez-vo - - - k vasn vo - ruo iev miek

այ-սոր տօ-նե - մք ըզ - դա - լուսն քո . սուրբ :

ai - sor tho-nie - mk üz - ka - lusth kuo . surp .

VI. Հո-գե-ւո-րա-կա - ն սու - ըբ մը-կըրտութեամբ զարդա-

VI. Huo-kie-vuo-ra-ka - n su-rp mü-kür-thuthiamp zartha-

-րե-ցեբ-նոքօ - ք ըզ-տի-ե-զերս ՚ի զգեստս լուսա-փայլս

-rietsiernuoko - k üz - thi - ie - ziers i zkiesthüs lu-sa - p'hails

և նո - րափե-տու - - ուրախանո - ըոյ և մեք

iev nuo - rapie - thu - - - rs, vas'n vo - ruo iev miek

այ-սոր սօ-նե-եմք ըզ զալուստ քո . . . սու - - ըբ:

ai - sor tho-nie - mk üz - kalust'h kuo . . . su - - rp.

ԱՐԵՓԱԿԱՆՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ

ARIEKAKAN'N ARTHARUTHIAN.

Եւ ՚ի դառնալն սկսանին շարական ակ: Արեգականն արդարութեան:
*And, turning, they shall begin the hymn of the 2nd Mode,
 Dawn-Star to the Sun.*

Dawn-star to the Sun of righteousness, fore-runner in the path of the SON of Divine dispensation, holy John,

Intercede with CHRIST for our souls.

Knower of the ineffable thoughts of the Highest, through the wisdom of the Spirit, from the womb a pure temple of GOD and abode of holy Trinity,

Intercede with CHRIST for our souls.

The archangel Gabriel was sent to Zacharias to proclaim thy wonderful holy birth of the aged and barren Elizabeth;

Intercede with CHRIST for our souls.

The chief of the heavenly hosts appearing to the high priest as he entered the holy of holies offering incense according to ordinance,

Intercede with CHRIST for our souls.

And seeing the immaterial in bodily form on the right of the altar, awe-struck he trembled with the terror of death, and was calmed by the words of the angel,

Intercede with CHRIST for our souls.

Hearing of the supernatural mode of thy birth, Zacharias was terrified and amazed, and dumbfounded, he was punished with a silent tongue,

Intercede with CHRIST for our souls.

Hasten to our help in ascending the heights, holy John, apostle, prophet, fore-runner and baptiser of the SON of GOD,

Intercede with CHRIST for our souls.

To the High Priest CHRIST, Who offered Himself on the Cross, the Self sacrificing Priest, present our supplication to grant absolution to us, praise-singers and feast-commemorators,

Intercede with CHRIST for our souls.

[*This Hymn is written in the form of an alphabetical acrostic of 39 verses. Being too long for insertion, only the first six and the two last verses are here given.*]

♩ = 96 or 100.

Ա - րե-դա-կանն ար-դա-րու թեան ծագ-ման ա - րու - սեակդ

A - rie-ka-kan'n ar-tha-ru - thian tsakma - n a - ru - siakt

ա - ռա-ւօ - տեակ, նախընթաց ճա - նապար-հի Որդւոյն

a - ra-vo - thial nakhünthatscha-na-par-hi worthuinn

Ա - ս - տու - ծոյ տնօրէ - նու թեան սուրբ Յով - հա-ն-նէս. սս

A - s - thu - tsuo thnorä - nu-thian surp Hov - ha - n - näs ar -

Քրիստոս բարե - խօսեա . վասն անձանց մե - լո - - ց :

Christos pa-rie-khosia . vasn antsants mie - ruo - - ts.

II. Բարձրելոյն անձառ խո - րոց տե-սանող ի-մաս-տիւք

II. Partsieluin an-char khuo-ruots thiesa - nogh i-mas - thiuk

Հո - գոյն. 'ի յո-րո - վայնէ մաքրեա-լ տաճար Ա - ս -

huo - kuin i huo-ruo - vai-nä makria - l thachar A - s -

-տու - ծոյ և բնակա - րան սուրբ Եր - րոր - դու-Յեան. առ

-thu - tsuo iev pnaka - ra-n surp Ier - rur - thu - thian, ar

Քրիստոս բարե - խօ-սեա . վասն անձանց մե - րո - - ց :

Christos pa-rie-kho-sia . vash' antsantsmie - ruo - - ts.

III. Գաբրի - էլ հրեշ - տակա - պետրն ա - ռա - քեալ առ Չա - քա -

III. Gab-ri - el hriesh-thaka-pie-thün a-ra - kial ar Za - ka -

-րի - առ ա - լե-տա-րա-նեղ ըղ-հրա-շա-լի ծը նունդ

-ri - as a - vie-tha - ra-niel ūz-hra-sha-li tsu - nünth

քո . սուրբ, յամուլ ծե - բոյն Ե-ղի - սա - բե - թէ առ

kuo . surp, ha-mul tsie-ruin Ie-ghi-sa - pie - thä ar

Քրիստոս քա-րի - խօ-սեա . վասն անձանց մե - բո - - ց :

Christos pa-rie-kho-sia . vasn antsants mie - ruo - ts.

IV. Դա-սա-պետն երկ-նից զօրացն ե-րեւ-եա-լ

IV. Tha-sa - piethn ierk-nits zo - ra-tsn ie-rie - via - l

քա-հա-նա - յա - պե - տին, յորժամ մը-տա-նէր 'ի

ka-ha-na - ia - pie - thn hurjzhammü-tha-när i

սըր-բու-թին սըր-բո-ոցն խընկար-կե - լո - վ ըստ

sür-pu-thiun sūr - puotsn khünkar - kie - luo - v üsth

օ - ըի - նա-ցն 'ի տա - ճա - ըին. առ Քրիստոս

o - ri - na-tsn i . tha - cha - rin ar Christos

բարե - խօսեալ վասն անձանց մե - ըր - - ց :

pa-rie-kho-sia . vasn an-tsants mie - ruo - - ts.

V. Եւ տեւեալ զանհրեթականն՝ի ձեւ մարմնոյ յաջմէ տե -

V. Iev thie-sial zan-hiu-tha-kan'n i tsievmarmnuo. hachmä sie -

-ղա - նոյն, պակուցեալ յերկիրդ մա - հու. սա - սա -

-gha - nuin pa-ku-tsiäl hierkiugh ma - hu sa - sa -

-նե - լով, և հաստա - տիւր բա - նիւ հրեշ - տա - կին առ

-nie - luov iev has-tha-thiur pa-niv hriesh-tha - kin ar

Քրիստոս բարե - խօսեա . վասն անձանց մե - ըր - - ց :

Christos pa-rie-kho-sia . vasn antsants mie - ruo - - ts.

VI. Զգե-րա-դոյն քան ըղ բնու-թիւն ըր - ւեա - լ զե - Ղա -

VI. Zkie-ra-kuin kan üz-pnu-thiun lü - via - l zie-gha-

-նակ ծը-նըն-դեա - նը-ն քո, սոս-կա-ցեալ հի-

nak tsü-nün-thia - nün- n kuo suos-ka - tsial hi-

-ա - նայ - ր Զա - քա - ըրի - սս, և համբա-ցեալ պատ-

-a - nai - r Za - ka - ri - as iev hamra-tzial path-

-ծիւ-ր պա-պան-ձեալ լեղ-ոււ-ւ: առ Քրիստոս

-jiu - r pa - pan - tsial liez va - v ar Christos

բարե - խօսեաւ . . վասն անձանց մե - ըն - - ց:

pa - rie - kho - sia . . vash antsants mie - ruo - - ts.

XXXVI. Փռեթա-ցիր մեղ յօգնու-թիւն առ 'ի վե-րուստ սուրբ Յով-

XXXVI. Phuthatsier miez hoknu-thiun ar i vie-rusth surp Huov-

-հան - նէս, ա - ռաքեալ և մար-գարէ և . կա - ըա -

-han - näs a - ra-kial iev mar-ka-rä iev. ka - ra -

-պետ և մը-կըր-տի-չ Որ-դւոյն Ա - ս - տու - ծոյ, առ

-piet iev mŭ-kŭr - thi-ch worthuim A - s - thu - tsuo ar

Քրիստոս բարե - խօսեա . վասն անձանց մե - ըր - ց :

Christos pa-rie-khosia . . vas'n antsants mie - ruo - ts.

XXXVI. Քա-հա - նա-յա - պե-տին Քրիստո - սի որ 'ի խա -

XXXVI. Ka-ha - na - ia - pie-thin Chris-to - si wor i kha -

-չի - ն պա - տա - ըս - դեալ . քա - հա-նայդ

-chi - n pa - tha - ra - kial ka - ha - nait

ինք-նա - նրէր մա-տո զպա - ղա - տանս, եր -

ink-na - n'vā - r ma-thu zpa - gha - thans, ier -

-գա-բա - նիւ և սո-նո - ղա-այս շնոր - հել զբա -

-ka-pa - nis iev tho-nuo - gha-ats shnor-hiel zka -

-ւու - թիւն. աւ Քրիս-տոս բա-րե - խո - սեա

-vu - thiun ar Chris-tos pa-rie - kho-sia

. վասն ան-ձա - անց մե - - ըն - - - ց:

vas'h an-tsa-ants mic - - ruo - - - ts.

ՃՐԱԳԱԼՈՅՑ ԶԱՏԿԻ

ՆԱԽԱՏՕՆԱԿ

EASTER EVE

NAKHATHONAK

ԵՐԳԻ ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԶԿՆԻ ՀԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

POST COMMUNION HYMNS OF THE LITURGY.

[Immediately preceding the Hymns for Easter Eve.]*)

Եւ յետ հաղորդելոյն ճանաչանքեացէ զժողովուրդն ընծայիւն
և ասացէ.

Կեցո Տէր զժողովուրդս քո. և օրհնեա զժառանգութիւնս քո.
հովուեա և բարձրացո զսոսա յայսմհետէ մինչև յաւիտեան:

Դարձեալ ծածկեն զվարագոյրն և դպիրքն երգեն.

After all have communicated, the Priest shall make the sign of the Cross over them with the sacred offerings and shall say.

Give life to Thy congregation, O LORD, and bless Thine inheritance, cherish and exalt them henceforth and for ever.

The curtain is drawn again and the Choristers shall sing.

*) Ի ճրագալուցի Ծննդեան և Զատիի դպիրք ի բաց դիցեն զպատարագամատոյցն և առցեն զայս մատեան վաղվաղակի զկնի բացման վարագուրին՝ ի ժամուսր Հաղորդութեան և մեկնեցեն ՚ի տեղի իւրեանց վասն նախատօնակին:

*) *On the Eves of Christmas and Easter, as soon as the curtain is withdrawn for Holy Communion, the Choir will change their Liturgy books for this volume and take their places in the order appointed for the Christmas and Easter Hymns.*

(See Note for Teacher and Choir, pp. 140.)

ԼՅԱԿ

L'TSAK.

We have been filled, O LORD, with Thy goodness in tasting of Thy Body and Blood. Glory in the highest to Thee, Who hast fed us. O Thou Who continually feedest us, send upon us Thy spiritual blessing. Glory in the highest to Thee Who hast fed us.

$\text{♩} = 80. \text{*})$ Լ - ը - ց ա - - թ , 'ի բար-բեանց քոց Տէր .

*) Lü - tsa - - k i pa - ru - thians kuots Tär,

նա - շա - կե - լով , զՄար - մին քո կ զ Ա - րիւն .

cha - sha - kie - luov z Mar - min kuo iev z A - riun,

փառք 'ի բար - ձունս , կե - րա - կրողիդ ը - զ - մեզ :

p'hark i par - tsuns kie - ra - kruoghit ũ - z - miez.

*) Start from a tuning fork.

Որ - հա-նա-պազ կե-րակ-րես ըզ - մեզ, ա-ռա-քեան 'ի

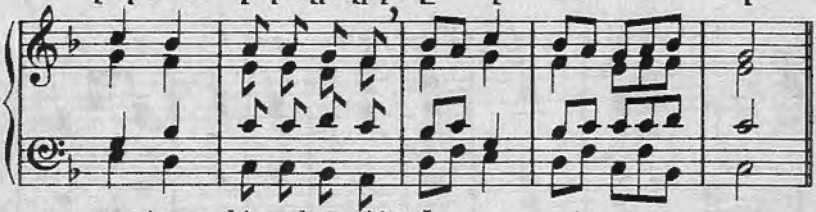
Wor-ha-na - paz kie-ra-kries ūz - miez, a-ra - kia i

մեզ գհո-գե - ւոր քո գորհ - նու - թիւն, փառք 'ի

miez zhuo kie - vuor kuo zorh - nu - thiu, p'hark i

բար-ձունս կե-րակրողիդ ը - գ - մե - - - գ:

par-tsuns kie-rakruoghit ū - z mie - - - z.

Մեկ: Եւ ևս խաղաղութեան ըզՏէր աղաչեսցուք: Եւ ևս հաւատով
ընկալիալք յաստուածային, սուրբ երկնային անմահ անա-
բառ և անապական խորհրդոյս, զՏեառնէ գոհացարուք:

Deacon. Let us again pray to the LORD for peace. Let them who have
received with faith the divine, holy, heavenly, immortal, im-
maculate, and incorruptible sacrament, render thanks unto the
LORD.

ԳՈՉԱՆԱՄԲ

KUOHANAMK.

Choir. We render thanks unto Thee, O LORD, Who hast fed us at Thine immortal table, dispensing Thy Body and Thy Blood to the salvation of the world, and for life to our persons.

$\text{♩} = 88.$ *semplice*

*) Գո - հա - նամք ըզ - քէ - ն Տէր. որ կե-րա-

The musical score for the first line is written for piano in a two-staff system. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The tempo is marked as 88 beats per minute in a 'semplice' style. The music consists of chords and single notes, with a piano (*p*) dynamic marking. The lyrics are written above the staff.

*) Kuo-ha - namk ūz - kä - n Tär, wor kie-ra-

-կ-րե - ցեր ըզ - մեզ յան - մա - հա - կան Սե - ղա - նոյ

The musical score for the second line continues the two-staff piano arrangement. It features similar chordal textures and includes a sharp sign (F#) in the key signature for the final measure. The lyrics are written above the staff.

-k-rie - tsier ūz - miez han - ma - ha - kan sie - gha-nuo

*) Start from a tuning fork.

քոյ: Բաշ-խե-լով զՄար-մինդ և զԱ-րիւնդ, ի

kuo. Pash-kie-luov zMar - minth iev zA - riunth i

փր-կու-թիւն աշ - խա - ր - հի. եւ կեանք ա՛ն -

phur-ku-thiun ash - kha - r - hi, iev kiank an -

-ձանց մե - - - - - րո - - - - - ց:*)

-tsants mie - - - - - ruo - - - - - ts.*)

*) Հայն անհիշատէս սկսանի Այսօր յարեաւ առանց դադարի: Տես էջ 103.

*) Mode begins Aisor hariav immediately without any pause. See Page 103.
(See Note for Teacher and Choir.)

ԱՅՍՐ ՅԱՐԵԱՒ

AISOR HARIAN.

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ

HYMN OF PRAISE.

ANTIPHON. *Easter Day only.* Bless ye the LORD, for He hath triumphed gloriously.

HYMN. *Easter Eve and Day.* This day arose from the dead the Immortal and Heavenly Bridegroom: tidings of joy to thee, O Church, the bride from earth. Praise with the voice of gladness thy GOD, O Sion.

This day the ineffable Light from Light illuminated thy children; shine forth, O Jerusalem, for CHRIST, thy Light, hath risen. Praise with the voice of gladness thy GOD, O Sion.

This day the darkness of ignorance was dispelled by the Triune Light, and upon thee shone forth the Light of knowledge, CHRIST, risen from the dead. Praise with the voice of gladness thy GOD, O Sion.

This day, being our Easter through the sacrifice of CHRIST, let us, who have been regenerated from the foulness of sin, celebrate the feast of gladness, saying, CHRIST is risen from the dead.

[Glory.] This day the radiant angels descended from heaven and awed the watchmen, and declared to the holy women, CHRIST is risen from the dead.

[Now and.] This day let us, the new Israelites, called to CHRIST and saved by the Blood of the Lamb of GOD, rejoice in rhythmic circling with the heavenly ones, saying, CHRIST is risen from the dead.

Ա. 9.

MODE 1.

Փոփո: Վասն առաւօտու ճառովի միայն: ANTIPHON. Easter Morning only.

Օրհ-նէս-ցու-ք ըզ - Տէ - - - ր զի փա-

Orh-nies-tsuk üz - Tä - - - r zi pha-

- ո - ք է փա - րա - ւո - րեա - - - ր:

- ro - k ä pha - ra - vuo - ria - - - i.

♩ = 66.

I. Ճայն: Այ - սոր յա - րեաւ ՚ի . մե - րե - - լո - ց փե -

I. Mode. Ai - sor ha - riav i . mie - rie - - luo - ts pie -

- սայն ա՛ն - մահ է . երկ - նա - չոր. քեզ ա -

-sain an - mah ie - v ierk - na - vor, kiez a -

- ւ Ե - - տի - - ten. - - ք խը - ն դու - Թեան

- vie - - thi - - - k khū - n - thu - thian

հարսն ի յերկ - րէ . ե - - կ Ե - - - -

harsn i hierk - rä . ie - - kie - - - -

- դ Ե - - ցի . օրհ - նեա ի ձայ - ն ցրն - - ծու -

- ghie - tsi, orh - nia i tsai - n tsü - n - zu -

- Թեա - - ն զԱս - տը - ուա - ծ քո . Սի - ո - սն :

- thia - - n zAs - tü - va - ts kuo . Si - o - vn.

II. Յողմն: Այ - սոր ան-ճառ լո - ոյսն 'ի լու - սո - յ լու -

II. Side. Ai - sor an - char lui - uisn i lu - suo . . lu -

- սա - ւո - րեաց զմա - ն կու - նը - ս քո, լու - սա - ւո -

- sa - vo - riats zma - n - ku - nū - s kuo, lu - sa - vo -

- րեա ե - րու - սա -

- ria Ie - ru - sa -

- ղէմ, քանզի յա - րեաւ լո - ոյս քո

- -ghäm kanzi ha - riav lui - s kuo

Քրի - ս - տոս, օրհ - նեա 'ի ձայ - ն ցը - ն -

Chri - s - tos, orh - nia i tsai - n tsü - n -

- ծու - թեա - ն զԱստ - ու - ծ քո . Սի - ն - սպի -

ten.

- zu - thia - - n zAs - tü - va - ts kuo . Si - o - ovn.

III. Ձայն: Ա - սոր Խաւարն ա - ն զի - սու - թեա - ն Հա -

III. *Mode.* Ai - sor khavarn a - n ki - thu - thia - n ha -

- լա - ծե - ցաւ ե - - ր - րեակ լու - սովն . և քեզ ծա -

- la - tsie - tsav ie - - r - riak lu - suovn, iev kiez tsa -

- Գեա *ten.* - - ց լոյ - ս Գի - - - տու-

- kia - - - ts lui - s ki - - - thu-

- Թեան յարուցեալն ի մե - - ռե-լո - - - ց

- thian ha-ru-tsialn i mie - - rie-luo - - - ts

Քրի - ս-տոս. օրհ-նեա ՚ի ձայ - ն ցը - ն - ծու -

Chri - s - tos orh-nia i tsai - n tsü - n - zu -

- Թեա - - ն ղԱ - տը - ուս - ծ քո . Սի - ո - ովն:

- thia - - n zAs - tü va - ts kuo . Si - uo - ovr.

IV. Կողմն: Այսօր Չափիկ մեր զենմամբ Քրիստո - - սի. ա-րա-

più mosso

IV. Side. Ai-sor Za-thik mierzienmamp Christo - - si a-ras-

-ցու - ք սոն ցընծու թեամբ նո-րոգեալքս'ի հնութե-նէ մե-

-tsu - k thontsünzu-thiamp nuoruokials i hnuthie-nä mie-

-ղաց ա-սե - լով, Քրիստոս յարեալ 'ի մե - ռելո - - - ց*¹⁾

-ghats a-sie - luovChristos ha-riav i mie-rielo - - ts.*²⁾

Վասն առաւօտու Չափիկ միայն:

Easter Day only.

Չայն: Փառք Հօ-ր և Որ-դւոյ և Հո-դւոյ - ն սր - բոյ:

Mode. P'hark Ho-r iev Wor-thuo iev Huokui - n sūr - puo.

V. Ձայն: Այ - սօր հրեշ-տա-կըն լու-սա - փայ - ւ , 'ի յերկ-

V. Mode. Ai - sor hriesh-tha-kün lu - sa - phai - l i hierk-

-նից ի - - ջեալ զար-հուրե - ցոյ - ց ըզ-պահա-

-ni - ts i - - chial zar - hu - rie - tsui - ts üz - pa - ha -

-պանսն, և սուրբ կա - նանցըն քա - րո - զէր ա - սե - -

-pansn iev surp ka - nan-tsün ka - ruo - zär a - sie - -

-լով Քրիստոս յա - րեաւ 'ի մե - ռե - լո - - - ց:*)

-luov, Christos ha - riav i mie - rie - luo - - - ts:*)

Վասն անաւօտոռ Չատկի միայն:

Easter Day only.

Գողմն: Այժմ է մի - շտ է յա - լի - տեա-նրս ,

Side. Aijm iev mi - sht iev ha - vi - thia - nūs

յա - լի - տե - նի - - ց. Ա - - - մէն:

ha - vi - thie - ni - - ts, A - - - men.

VI. Գողմն: Այ-սօր նո-ր իս-րա - յէլ , կո-չե-ցեալք 'ի

VI. Side. Ai - sor nu - r Is - ra - iel kuo - chie - tsialk i

Քրի - - ստոս. ա - զա - տեա - ալք ա - -

Chri - - s - tos a - za - thia - alk a - -

ԱՅՍՐԻ ՄԵՐ ԱՒԵՏԻՔ

AISOR MIETS AVIETHIK.

ՀԱՐՑ

TO THE GOD OF OUR FATHERS.

ANTIPHON. *Easter Day only.* Blessed be the LORD GOD of our fathers, blessed and glorified be His Name for ever.

HYMN. *Easter Eve and Day.* This day tidings of great gladness were given to Adam, the first created: Awake, thou that sleepest, the risen CHRIST hath brought thee light, the GOD of our fathers.

This day, through her incense-bearing daughters, tidings of gladness resound unto Eve. We have seen CHRIST, thy risen Saviour, the GOD of our fathers.

This day the angels, descended from heaven, give glad tidings to men. The Crucified hath risen and hath raised ye with Him, the GOD of our fathers.

Easter Day only.

[O all ye works of the LORD, bless ye the LORD and magnify Him in the highest for ever. O ye heavens, bless ye the LORD and magnify Him in the highest for ever.]

[Glory.] *Easter Eve and Day.* This day our LORD arose; come, let us rejoice with the angels in songs of victory; bless and magnify Him in the highest for ever.

[Now and always.] This day CHRIST, the pillar of light for the holy Church, has risen from the dead; bless and magnify Him in the highest for ever.

ԴԿ.

MODE 8.

Փոթ: Վասն արևուտու Ջատիի միայն:

ANTIPHON. Easter Day only

♩ = 72.

Օրհնեալ ես Տէր Աստուած հար-ցըն մե-րոց օրհ-

Orhnial ies Tär Ast-vats har - tsün mie-ruots orh-

-նեալ փա-ռաւորեալ ա - նուն քո . . յա-ւի - տեան:

-nial p'ha-ra-vo-rial a - nun kuo . . ha - vi - thian.

♩ = 72.

I. Կողմն: Այ - սօր մեծ ա-ւեր - տի-ք Ա-դա - մայ նա-

I. Side. Ai - sor miets a-vie - thi - k A - tha - ma na -

-խաստեղ - ծի - ն ար - ւաւ, ա - րի. որ նը -

khasthiegh-tsi-n thū - vav, a - ri . wor nū -

- ն - ջեւ , լու - սա տու ե - ղեւ քեզ յա - րու -

- n - chies lu - sa - thu ie - ghiev kiez ha - ru -

- ցեա - լըն Քրիս - տո - - - - ու. Աս - տը - ուա -

- tsia - lūn Chris - to - - - - s. As - tū - va -

- - - - ծ հա - ր - ցըն մե - րոց :

- - - - ts ha - r - tsūn mie - ruots.

II. *2^a volta*: Այ - - սօր ձայնն ա - լի - տեա-ց , յն - ւա -

II. *Mode.* Ai - - sor tsain a - vie - thia-ts hie - va -

- յի գո - չի - նն լը - սի - լիս շըս-տերքն ի -

- hi kuo - chie-n lü-sie - lis thüs-thierkn iu -

- զա - բերք. տե-սար յա-րու-ցեալ ըզ - յա - րու -

- gha - pierk, thie-sak ha - ru - tsial ūz - ha - ru -

- թիւնն , քո գրիս-տո - - - - ոս. Աս - տը - ուա -

- thium kuo zChris-tuo - - - - s As - tü - va -

- - - - - ծ , հա - ր - ցըն մե - րոց ,

 - - - - - ts ha - r - tsün mie - ruots.

III. Գողմն: Այ - սօր հրեշտակք յերկնի - ց ի - ջեալ տան զաւե -

 III. Side. Ai - sor hrieshtak hierkni - ts i - chial than zavie -

- տի - ս մա - րդ կանյարեաւ խա - չե - լեա - ալն և յա -

 - thi - s ma - rth kan, ha - riav kha - chie - lia - aln iev ha -

- րոց ըզ - ձեզ , ընդ ին - քեա - - - ն , Աս -

 - ruits üz - tsiez ünth in - kia - - - n, As -

-տր-ուս - - - - - ծ, հա-ր-ցըն մե-րոց:

-tū-va - - - - - ts ha - r-tsun mie-ruots.

Չասն աւաւօտն Չատկի միայն: *Easter Day only.*
 Օրհ-նե-ցէք ա-մե-նայն, գոր-ծըք Տեառն ըզ-Տէր

Orh-nie - tsäk a-mie-nain kuor-tsük Thiar'n üz-Tär

օրհ-նե-ցէք, և բարձր արա-րէ-ք, ըզնա յա-ւի-տեան:

orh-nie-tsäk, iev partsr a ra - rä-k üz-na ha-vi-thian.

Երկինք ըզՏէր Փառք Հօր և Որդոյ և Հոգւոյն սր-բոյ:

Ierkink üzTär P'hark Hor iev Worthuo iev Huoku-in sūr-puo.

IV. Չայն: Այ - սոր Տէ-րըն մե-ր յա - րեաւ, ե - կայք պարես-

IV. Mode. Ai - sor Tä-rün mie-r ha - riav, ie - kaik paries-

-ցու-ք ընդ հրեշ-տակս յաղթա-կան եր-գո-վ. օրհ-նե-

-tsu-k ünth hriessthaks haghthakan ier-kuo-v, orh-nie-

-ցէք, և բարձր ա-րա - ըէ-ք, ըղ-նա յա-ւի - տեան:

-tsäk iev partsr a - ra - rü - k üz-na ha-vi - thian.

Վասն առաւօտու Չատկի միայն:

Easter Day only.

Այժմ և միշտ և յա-ւիտեանքս յա - Վիտենից. Ա. - մէն:

Aijm iev nisht iev ha-vi thianüs ha - vithienits, A - men.

V. Կողմի: Այ - սօր Սիւն լուսոյ ծաղի-աց սուրբ ե - կե -

V. Side. Ai - sor Siun lu - suo tsa-ki - ats surp ie - kie -

- ղե - ցոյ, յարուցեալն՝ ի մեռե-լոց, Քրիստոս -

- ghie - tsuo ha - ru - tsialn i mierielnots Chris - tuo - s

օրհ-նե-ցէք, և բարձրարարէք, ըզ-նա յա-ւի-տեան:*)

Վասն ճրագալուցի Զատիկի

orhnie - tsäk iev partsr a - ra - rä - k üz - na ha - vi - thian. *)

Easter Eve.

Ordinary Ending.

Վերջնական. Վասն առաւօտու Զատիկի:

ըզ - նա յա - - Վի - - տեա - - - - ն:

üz - na ha - - vi - - thia - - - - n.

Easter Day. Final Ending.

*) Տես էջ 121, Աստուածածին:

*) See Astvatsatsin, Page 121.

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ՏԱՃԱՐ

ASTWATSATSIN THACHAR.

ՄԵԾԱՅՈՒՍՑԷ

TO THE HOLY VIRGIN.

[*Antiphon. (Easter Day.)* My soul doth magnify the LORD, and my spirit hath rejoiced in GOD my Saviour.]

Hymn. Birthgiver of GOD, temple of Light, who didst give birth to the Ineffable Incarnate Word of GOD: with praises do we magnify thee. [Glory.]

Be glad and rejoice, Mother and Virgin, for He Who was born of thy virginity, this day having risen again, was born of the virgin grave: with praises do we magnify thee. [Now and ever.]

Rejoice and be glad, thou Bride on the earth and in heaven, for the celestial beings, having descended this day, gave thee joyful tidings of thy SON, the Only-Begotten: with praises do we magnify thee.

ԴԿ:

MODE 8.

Վասն աստուծոյն Ջատկի միայն:

Antiphon. Easter Day only.

♩ = 84.

Մեծացուցէ անձն իմ ըզ - Տէր, և ցընծաւ -

Mie-tsa-tsus-tsä ansn im üz - Tär iev tsün-zas -

-ցէ հո - զի իմ, Աս-տու-ծով փրկ-չաւ ի - մով:

-tsä huo - ki im As - thu - tsov p'hürkchav i - muov.

$\text{♩} = 100.$

I. Ձայն: Աստուած-ծին տա-ճար լու - սոյ, որ մար-մնո-վ

I. Mode. Ast - va - tsa - tsin tha - char lu - suo wor marmnuo - v

պարա-զրեալ մն-ճառա-բար ծը-նար ըզ-բանն Աս - տը - -

pa - ra - krial an - cha - ra - par tsü - nar üz - Pan'n As - tü - -

-ուած, զքեզ բա - րե - բա - նեա - լ մե - ծա - ցու - ցա - նեմք:

-vats zkiez pa - rie - pa - nia - l mie - tsa - tsu - tsa - niemk.

Հասն արևուտու Ջատկի միայն: *Easter Day only.*
 ♩ = 84. Փառք չօր և Որ-դւոյ, և չո-գո- ոյն սր - բոյ:

P'hark Hor iev Wor-thuo iev Huo-kui - n sūr - puo.

II. Գողմն: Ո-րախ լեր և բերկ-րեա մա-յր և կոյս; քան-

pp

II. Side. U-rakh lier iev pierk-ria mair iev . kuis, kan-

- զի ծը-նեա-ալն 'ի կու-սէդ, այ-սօր վե-րըս-տին

- zi tzü-nia-alm i ku-sät'h ai - sor vie - rüs-thin

յա-րու-թեամբ ծը-նաւ 'ի կոյս զե-րե-զ մա - -

ha - ru - thiamp tsü-nav i kuis kie - rie-z ma - -

-նէն, զքեզ բա - րե - բա - նեաւ - մե - ծա - ցու - ցա - նեմք:

-nän, zkiez pa - rie - pa - nia - l mietsa - tsutsa - niemk.

Հասն առաւօտու Չատկի միայն:

Easter Day only.

♩ = 84. Այժմ և միշտ և յաւիտեանըս յա - տեանսից. Ա - մէն:

Aijm iev misht iev havi - thianüs ha - vi - thienits, A - men.

♩ = 100.

III. Չայն: Յըն - ծա և զուարճա - ցիր Հարսն 'ի յերկ - րէ . ե - րկ -

III. *Mode.* Tsün - za iev zvar - cha - tsir harsn i hierk - rä ie - rk -

- նից, քան զիայ - սօ - ր երկնայ - նոցն 'ի - ջեալ տա - յին քեզ

- nits kan - zi ai - so - r ierknainuotsn i - chial tha - in kiez

զա-ւե-տիս յա-րութեան մի-ած-նի Որ-դւո-յ քո:

za-vie-this ha - ru-thian mi-ats - ni wor - thuo kuo

Վասն ծրագալուցի Չատիի:
 Վքեղ բա - բե բա - նեա-լ մե-ծա-ցու-ցա - նեմք: *)

zkiez pa - rie pa - nia - l mie-tsa - tsu-tsa - niemk. *)
Easter Eve. Ordinary Ending.

Վերջնական: Վասն առաւօտու Չատիի:
 Վքեղ բա - բե - բա - նեա - լ մե-ծա-ցու -

zkiez pa - rie - pa - nia - l mie-tsa - tsu -
Easter Day. Final Ending.

- - ցա - - նե - - - - եմք:

- - tsa - - nie - - - - - emk.

*) Յեւ 126 Այսօր զպսոք.

*) See Aisor ւշբասիեք, Page 126.

ԱՅՍՕՐ ԶՊԱՍԵՔ

AISOR SPASIEK.

ՈՂՈՐՄԵԱ

OF PENITENCE.

[*Antiphon: Easter Day only. Have mercy. Ps. LI. I.*]

Hymn. Easter Eve and Day. This day Thou didst change the passover of the sufferings of the Jewish exodus into the Easter of the salvation of souls, through Thy holy resurrection, O Christ.

This day with the blood of the dumb lamb symbolically offered, Thou, O Lamb of GOD, didst bestow on us Thy salvation giving Blood.

This day in place of the firstborn, Thou didst redeem those in bondage, Thou, Fruit of Life and First Risen of the dead!

ԴԿ:

MODE 8.

ՓՈՒ: Վասն արաւօտըն Ջատկի միայն: *Antiphon for Easter Day only.*

♩ = 84.

Ո-ղոր-մեա ինձ Աստ-ուած ըստ մե - ծի ո -

Wo-ghor-mia ins Ast-vats ūsth mie-tsi wo-

-ղոր-մու - թեան քում, ըստ բա - զու - մ զը-թու-

-ghor-mu - thian kum ūsth pa - zu - m kŭ-thu -

- Թեան քում քաւեա զաւօ - բէնու-թիւնս իմ:

- thian kum ka-via za-no - rä-nu - thiu-uns im.

$\text{♩} = 100.$

I. Գործն: Այսօր ըզպաւեք չար չաւաւնացե - լից իս -

pp

I. Side. Ai-sor üz-pa-siek char-cha-ra-natsn ie - lits Is -

- րա - - յէ-լի փոխեցեր, ի փրկու-թիւն հո -

- ra - - hä-li pü-khie-tsier i phür-ku - thium huo-

- գոց զա - տի-կ սուրբ յա - րուԹեանք քո Քրիստոս:

- kuots za - thi-k surp ha - ruthiamp kuo Christuos.

[Փառք չօր. էջ 122. Phark Hor. Page 122.]

II. Չայն: Այ-սօր ընդ ա - րիանցն օ - րի-նա - կին ան - քա - ն

II. Mode. Ai-sor ünth a - riansn o - ri-na - kin an - pa - n

դառան-ցըն զեն-մանց պար-զե-ւե - ցեր մեզ Գառն Աս -

ka-ran - tsün zien-mants par-kie-vie - tsier miez karn As -

-տու-ծո - յ զա - րիւ - նըդ քո փր-կա - կան:

-thu-tsuo . za - riu - nüth kuo phür-ka - kan.

[Այժմ և միշտ: Aijm iev mishk.]

III. Նորմն: Այ - սօր ընդ ան-դրանկացն ա - զա-տու-թեան ա -

III. Side. Ai - sor ünth an - tran-katsn a - za - thu - thiun a -

- գա - , տե-ցեր ըզ-գե-րեալսն, պըտուզ կե - նաց նըն -

- za - thietsier üz-kie-rialsn, pü-thugh kie-nats nün -

- ջե-ցե - լոց, և ա - ն - դրա-նիկ մե-ռե - լոց: *)

Վասն ծրագալուցի Չատիի:

molto rit. cresco.

- chie-tsie-luotsiev a - n - thra-nik mie-rie - luots. *)

For Easter Eve.

Վերջնական. Վասն առաջուտու Չատիի:

դրանիկ մե - - ռե - - լո - - - - - ց:

tra-nik mie - - rie - - luo - - - - - ts.

Easter Day. Final Ending.

*) Տես էջ 130, Այսօր հրեշտակք:

*) See Aisor krieshtak'k. P. 130, and Note for Teacher and Choir.

ԱՅՍՕՐ ՆՐԵՇՏԱԿՔ

AISOR HRIESHTHAK'K.

ՏԷՐ ՅԵՐԿՆԻՑ

TO THE LORD OF HEAVEN.

[*Antiphon. Easter Day only.* Bless the LORD of heaven, bless Him in the highest.]

Hymn. Easter Eve and Day. This day the angels in the heights rejoice with mankind, those who descended from the heavens to give glad tidings to the world, Rejoice this day, Christ is risen from the dead.

This day the angel in the sepulchre proclaimed with joyful voice to the incense-bearing holy women, to impart to the disciples, Rejoice this day, Christ is risen from the dead.

Glory to the FATHER, and to the SON, and to the HOLY SPIRIT.

This day the Rock of Faith, and Johannes the Beloved, going in doubt to the tomb of the Risen One, having beheld it proclaimed, Rejoice this day, Christ is risen from the dead.

Now and ever, unto all eternity; Amen.

This day let us, gladdened by this feast, shine with joy, and being reconciled with GOD, lovingly embrace one another, and unanimously cry aloud, Christ is risen from the dead.

ԴԿ.

MODE 8.

Հասն անուանու Հասնի միայն. *Antiphon for Easter Day only.*
 ♩ = 60. Օրհ - նի - ցէք ըզ - Տէր յիւր - կիսս, օրհ -

Orh-nie - tsäk üz - Tär hier - kins, orh -

- նի - ցէ - - ք, ըզ - նսս ի բար - ձուսս:

- nie - tsä - - k üz - na i par - tsuns.

♩ = 60.

I. Զայն: Այսօր հրեշտակըք ՚ի բարձունս ուրախանան ընդ մարդկան.

I. *Mode.* Aisorhriesthakük i partsuns u-ra-kha-nan ünth martthkan,

որք ՚ի ջեա-լ ՚ի յերկնից տան գաւե - տի-ս աշխարհի.

wurk i chia-l i hierknits than zavie - thi - s ashkhar-hi

ցնձա-ցէ-ք այ - սօր, Գրիստոսյա-րեաւ ՚ի մեռելոց:

tsünza-tsä-k ai - sor, Christos ha-riav i mierieluots.

II. Կողմն: Այ - սօր զուարթունըն ՚ի վի - մին խրնկաբե - ըրի-ց

II. *Side.* Ai - sor zvar - thu-nün i vi - min khünkhalie-ri - ts

սուրբ կանանցն փո-ղէր ձայ-նի-ւ ցրն-ծովեամբ պատ-

surp kanantsn p uoghär tsai-ni-v tsün-zu-thiamp path-

-մել ա - շա-կեր - սա-աղն ա - սե - լով. ցրն - ծա -

-miel a - sha-kier-tha-atsn a - sie - luov, tsün-za -

-ցէ-ք այ - սոր, Քրիստոսյա - ըեաւ. ի մե-ռե-լոց:

-tsä-k ai - sor, Christuos ha - riav i mie-rie-luots.

Կողմն: Փառք Հօր և Որ-դւոյ և Հո-գւոյ-ն սր - բոյ:

Side. P'hark Hor iev Wor-thuo iev Huo-kui - n sūr - puo.

*) III. Կողմն: Այ-սօր վի-մի-ն հաւատոյ և Յովհան-նու սի-րե-

*) III. Side. Ai-sor vi-mi-n ha-va-thuo iev Huovhan-nu. si-rie-

-լույ ընդ հակառակս ընթացեալ ՚ի գերեզման յարուցե-լոյն.

-luo ünth haka-ra-ks üntha-tsiäl i kieriesman harutsie-luín

զոր տե-տեալ սրտմէին, Քրիստոս յա-րեաւ ՚ի մեռե-լոց:

zur thie-sia-l pathmä-in, Christos ha-riav i mierie-luots.

IV. Չայն: Այժմ և միշտ և յաւիտեան ըստ յա -ւիտե-նից. Ա-մէն:

IV. Mode. Aijm iev misht iev ha-vi-thianüs ha - vithie-nits A - men.

*) Կողմն, Side, sings two verses. See Explanatory Note. p. 145.

IV. Այ - սօր և մե - ք զուարճացեալք պաշտաւաս-ցու - ք

IV. Ai - sor iev mie - k zvar - cha - tsiak pai - tsa - ras - tsu - k

սօ - նիւս. ընդ հաշտութեանն Աստուծոյ միմեանց արկ-

tho - nivs, ùnth hashthu - thiaan' n Asthutsuo mimiant's ark -

- ցուք զիր - կրօս սի - րով. և մի - ա - բա - ն զո - չես -

- tsuk kir - kūs si - ruov, iev mi - a - pa - n kuochies -

Չայն և Կողմն միասին:

- ցուք թիբիստս յա - րեալի մե - ռե - լո - - - ց:

- tsuk Christos ha - riav i - mie - rie - luo - - - ts.

Mode and Side sing together, and slower, up to the end.

Մարի: Խնդրեցուք հաւատով միաբանութեամբ ՚ի Տեառնէ զի զորդր-
մութեան զշնորհս իւր արացէ ՚ի վերայ մեր: Տէրն ամենակալ
կեցուցէ և ողորմեցի:

Deacon. Let us beseech the LORD with faith and unity, that He may
extend to us the grace of His mercy. May the LORD Almighty
save and have mercy upon us.

Choristers. (Mode) Save, LORD.

Choristers. (Side) LORD have mercy, LORD have mercy, LORD,
have mercy.

$\text{♩} = 60.$

Չայն: Կե - - ցո Տէ - - - ր:

Mode. Kie - - tsuo Tä - - - r.

Կողմն: Տէ - - ր ո - զո - ր - մեա. Տէ - ր ո - զո -

Side. Tä - - r wo-gho - r-mia. Tä - r wo-gho-

- r-mia. Տէ - - ր ո - զո - - ր - մեա . . .

- r-mia. Tä - - - r wo-gho - - r-mia . . .

ԱՂՕԹՔ

PRAYER.

Քան: Թագաւոր խաղաղութեան օգնական և փրկիչ անձանց մերոց Քրիստոս Աստուած մեր, պարսպեալ պահեա զժողովուրդս քո ընդ հովանեաւ սուրբ և սլատուական խաչիւրդ քո ՚ի խաղաղութեան: Փրկեա յիրեւելի և յաներեւոյթ թշնամւոյն. արժանաւորեա գոհութեամբ փառաւորել զքեզ ընդ շօր և ընդ սրբոյ Հոգւոյդ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Priest. King of Peace, Sustainer and Deliverer of our being, O Christ our GOD, keep Thy people sheltered under the shadow of Thy holy and precious Cross in peace. Deliver them from their enemies visible and invisible, and render us worthy to thankfully glorify Thee with the FATHER, and with the HOLY SPIRIT, now and ever, to all eternity. Amen.

Քան: Օրհնեալ Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս. Ամէն:
Հայր մեր:

Priest. Blessed be our LORD JESUS CHRIST. Amen.
OUR FATHER.

Սարկ: Օրհնեալ է Աստուած յամենայն ժամ, յամենայն ժամ օրհնութիւն նորա ՚ի բերան իմ:

Քան: Օրհնեալք եղբրուք ՚ի շնորհաց սուրբ Հոգւոյն. երթայք խաղաղութեամբ և Տէր եղիցի ընդ ձեզ և ընդ ամենեսեանդ: Ամէն:

Deacon. Blessed be GOD at every hour; at every hour shall His praises be in my mouth.

Priest. Blessed be ye by the grace of the HOLY SPIRIT. Go in peace, and may GOD be with ye and with all. Amen.

EXPLANATORY NOTE.

(For Teacher and Choir.)

From the Plan of an Armenian Church (see frontispiece), it will be seen that the Chancel is divided into three portions.

During the antiphonal singing of the daily offices, the singers stand in the two choirs, and the Priests in the Tribune (**Ատեան**), — the singers on the one side being called Tsain (**Չայն**), and on the other, Kuogh'm'n (**Կողմն**). At the Celebration of the Holy Oblation (**Ասորդ պատարագ**), the Deacon, or **Սարկաւադ**, and those who serve at the Altar (who would in English be called acolytes), stand above near the Celebrant in the Sanctuary, and the Choristers (**գլխորդ**) below in the Tribune, facing the Altar, and the other Priests, if any, behind them.

The Vigil, or Eve, of a great day is celebrated at the close of the evening service by the antiphonal (side to side) singing of the principal hymns of the morrow's services. This celebration, called in Armenian Nakhathonak (**Նախատոնակ**), takes place at the end of the Celebration of the Holy Oblation on the Eves of Christmas and Easter.

In the Calendar (**Օրացոյց**) of the Armenian Church, published yearly, each day is distinguished by two ecclesiastical letters. Eight of these double letters are used in rotation.

Beginning with the first day of Lent, Monday, each day is lettered with one of the first four letters of the alphabet in conjunction with the *initial* letters, Tsa, **Չ**, and Kien, **Կ**, of one of the two words referred to above, Tsain, **Չայն**, and Kuogh'm'n, **Կողմն**, — Mode, literally *Voice*, and *Side*.

Thus —

Monday,	Aip-Tsa,	ԱՉ.
Tuesday,	Aip-Kien,	ԱԿ.
Wednesday,	Pien-Tsa,	ԲՉ.
Thursday,	Pien-Kien,	ԲԿ.
Friday,	Kiem-Tsa,	ԳՉ.
Saturday,	Kiem-Kien,	ԳԿ.
Sunday,	Tha-Tsa,	ԴՉ.
Monday,	Tha-Kien,	ԴԿ.

This completes the set of eight. So, on the next day, Tuesday, we begin again with Aip-Tsa and continue as before, throughout one year, till the following Lent, when again we must start afresh with Aip-Tsa on the first day of Lent, Monday.

These letters regulate the services, prayers as well as hymns, and also distinguish the eight modes of singing, which are called by the same names, Aip-Tsa, Aip-Kien, and so on.

In this volume I have distinguished these by numbering the Modes. Aip-Tsa is Mode 1, and Aip-Kien Mode 2, and so on.

On referring to the hymns, it will be seen that the verses are appointed to be sung verse about, by Tsain (*Mode*), and by Kuoghm'n (*Side*), **᠘ᠠᠵᠢ ᠤ ᠬᠠᠨᠠᠭᠢᠮᠤ**:

RULE FOR A YEAR, THE DATE OF WHICH FORMS AN EVEN NUMBER.

During a year, the date of which forms an EVEN number, such as 1908, 1910, 1912, Tsain falls to the NORTH CHOIR, *from the first day of Lent, Monday.*

Thus. On all days lettered in the Calendar, Aip-Tsa, **ᠤᠯ**, Pien-Tsa, **ᠫᠯ**, Kiem-Tsa, **ᠮᠯ**, Tha-Tsa, **ᠮᠯ**,

The Singers standing in the NORTH Choir, or, (for the Nakhathonak), at the NORTH end of the Tribune, will sing all the hymns appointed for Tsain, and all verses of the Nakhathonak appointed to be sung by Tsain (**᠘ᠠᠵᠢ**).

And the Priest standing at the NORTH end of the Tribune will say all the prayers appointed for Tsain, **᠘ᠠᠵᠢ**.

Meanwhile, on all such days,

The singers standing in the SOUTH CHOIR, or, (for the Nakhathonak), at the SOUTH end of the Tribune, will sing all appointed for Kuoghm'n, **ᠬᠠᠨᠠᠭᠢᠮᠤ**, (*Side*)

And the Priest likewise.

But, on the days in these years lettered Aip KIEN, **ᠤᠫ**, Pien KIEN, **ᠫᠫ**, Kiem KIEN, **ᠮᠫ**, Tha KIEN, **ᠮᠫ**,

The singers standing in the SOUTH Choir must sing all appointed to be sung by Tsain, *Qwjú*, *Mode*, and those in the NORTH all appointed for Kuoghm'n, *Qnqñ*, *Side*.

During the whole of the year, from Lent to Lent, Tsain, *Qwjú*, is said to be on the NORTH.

RULE FOR A YEAR, THE DATE OF WHICH FORMS AN UNEVEN NUMBER.

During a year, the date of which forms an UNEVEN number, such as 1909, 1911, 1913, Tsain is on the SOUTH, *from the first day of Lent*.

On days lettered Aip TSA, *UQ*, Pien TSA, *fQ*, Kiem TSA, *qQ*, Tha TSA, *ṭQ*,

The singers in the SOUTH CHOIR, or, (for the Nakhathonak), at the SOUTH end of the Tribune, sing all appointed for Tsain, *Qwjú*, *Mode*, those, in the NORTH Choir, or at the NORTH end, taking all appointed for Kuoghm'n, *Qnqñ*, *Side*, and the Priest likewise.

On days lettered Aip KIEN, *Uk*, Pien KIEN, *fK*, Kiem KIEN, *qK*, Tha KIEN, *ṭK*, the Singers in the NORTH CHOIR take all appointed for Tsain, *Qwjú*, *Mode*, and those to the SOUTH all for Kuoghm'n, *Qnqñ*, *Side*. The Priest likewise.

I have explained that the rule changes from Monday, the first day of Lent, continuing for one year until the first day of the following Lent. It necessarily occurs, therefore, that the beginning of the new year on January 1st, must be disregarded, and the rule of the preceding year followed for the next eight or ten weeks which must elapse before Lent begins. Christmas Eve and Day, 18th and 19th January, therefore, fall under the rule of the preceding year, notwithstanding the date of the actual year having changed to an even or uneven number, as the case may be. February 26, Candlemas Eve, will perhaps occur after Lent has begun, and must be calculated for accordingly. The Modes for the whole of Lent up to Easter being fixed, the letters are the same every year, and only the date of the year is to be considered. As the hymns for Christmas Eve and Day, and for

Palm Sunday and Holy Week must be practised by the Choir during the months of the previous year if they are to be rendered with any degree of facility, it is necessary for the teacher to consider all these rules and arrange the work accordingly for the two divisions of the choir. If one side is of male voices and the other of trebles, it will be wasting time to teach the whole to the singers on both sides.

THE CHOIR AND THE SERVICE.

Before the service all the books for the Nakhathonak Նախատօնակ must be kept at hand in the two choirs.

During the Celebration of the Holy Oblation, Պատարադ, as has been mentioned, one division of the Choir, the Acolytes, Սարկաւադք, stand in the Sanctuary, Սեղան, the Choristers, or Դպիրք, standing below in the centre of the Tribune, Ատեան.

On Christmas and Easter Eves, when, in the Liturgy, the curtain closes for the Communion of the Celebrant, immediately after he says Ի սուրբ, ի սուրբ, I surp, i surp (see *Melodies of the Armenian Liturgy*), the Acolytes, Սարկաւադք, having nothing further to sing in the Sanctuary, should come down, take their books, and stand waiting in whichever choir may be nearest the end of the Tribune, Ատեան, where they will stand for the Nakhathonak, Նախատօնակ, according to the part they will sing, whether Tsain, Չայն, or Knogh'm'n, Կողմն, Mode, or Side.

Meanwhile the Liturgy continues, the Choristers in the Tribune singing Christos Patharakial, Քրիստոս պատարազեալ (see *Melodies of the Liturgy*), until, after the Celebrant's Communion, the curtain opens for the Communion of the congregation. The Choristers stop singing, and move to their end of the Tribune, or Ատեան. (It is more convenient for them, on account of the communicants, to stand at the *South* end on Christmas and Easter Eves). They must immediately fall into position for the Nakhathonak, Նախատօնակ. During the Communion the hymn Pashkhā zmarmin, Բաշխէ զՄարմին, is sung. Part of the choir only should sing this, from the Liturgy book, meanwhile one chorister should take the books of the other choristers, and

another should hand them the books for the Nakhathonak, Նախատօնակ, in which, for the convenience of the choristers, I have included the two post-communion hymns from the Liturgy, L'tsak, Լճաք, and Kuohanamk, Գոհանամբ. Communicants at an evening mass are rare, if any, there are only a few moments of time available in which the books can be changed, as the slightest pause in the service is inadmissible. As soon as the Choristers begin to sing Լճաք, L'tsak, the Սարկաւաղք, Acolytes, must enter, and stand at their end of, the Tribune, Ատեան:

In Western Churches the Choir are conveniently placed in stalls, with their books on desks in front of them. In an Armenian Church neither stalls nor desks are found. In addition to his book, every one during the singing of the Նախատօնակ, Nakhathonak, must hold a lighted candle. With such complications of movement and ritual to deal with, it becomes necessary for the teacher to carefully rehearse all these matters beforehand, and to see that every member of the choir fully understands what he has to do, and where he has to stand, otherwise unseemly confusion must inevitably result.

The Post Communion Hymns are given in two keys, pp. 2 and 4 for Christmas, and pp. 98 and 100 for Easter. When the Choir are practising the first verse of Խորհուրդ մեծ, Khuorhurt miets, (Christmas, p. 7, line 2), and the first verse of Այսօր յարեաւ, Aisor hariav, (Easter, p. 103, line 3), they should always sing firstly the last four bars of Գոհանամբ (Kuohanamk), given on p. 4 for Christmas, and on p. 100 for Easter. This is to ensure that no mistake may occur in passing from Գոհանամբ (Kuohanamk) to the Christmas or Easter hymn (change of key not being an easy matter without an accompaniment). The teacher and choir will bear in mind that the Antiphons Օրհնեսցուք ըջ Տէր, (Orhniestsuk uzTär), p. 7, line 1, and p. 103, line 1, are never sung in the evening.

At all other celebrations of the Holy Oblation, one of a set of appropriate hymns, called Գանձ (Kans), follows Գոհանամբ (Kuohanamk). As the Նախատօնակ (Nakhathonak) takes the place of the Kans on

the Eves of Christmas and Easter, no Kans is sung on those evenings. All other celebrations, of course, take place in the morning.

The two first hymns, Christmas, pp. 6 and 15, Easter, pp. 101 and 112 (I refer to the pages of the *titles*), are sung in slow time. The third and fourth hymns, Christmas, pp. 23 and 27, Easter, 120 and 125, are in a lower key, and are very softly and rapidly sung, almost *sotto voce*. These require great practice in order to gain distinct utterance in quick time, and the accents must be strongly marked, especially on p. 26, and p. 29, first line, or else confusion results. The fifth and last hymn (Christmas, p. 32, and Easter, p. 129), returns to a higher key, and here again a difficulty occurs in passing from one key to the other, especially for Christmas, from the last bar on line 2, p. 31, to the first bar of p. 33. It is more effective for both sides to sing together the words Φωνεῖ ἡ μαρδανῆς Ἰωαννιδης, P'hark i partsunus Asthutsuo, p. 31, "Glory be to God in the highest", as well as most appropriate, and it helps the side which sings *Mode* to overcome the difficulty of the change of key.

In every place where an Antiphon is printed in this book, I have mentioned that it is *sung in the morning only*. No Antiphons are ever sung at an evening service.

Only one Doxology is sung, the one for the fifth and last hymn, to be found on pp. 33 and 34 for Christmas, the last line of each page, and for Easter on p. 131, last line, and 132, last line.

All Antiphons, and all doxologies (excepting pp. 33, 34, 131, 132), are printed in smaller music type, and are omitted from the evening service. They are merely included in this volume for the sake of completeness. Those excepted, *i. e.* the Doxologies, pp. 33, 34, 131, 132, are *sung in the evening*.

Two endings are given for most of the hymns, the *Ordinary Ending*, used in the evening, when the hymns are sung in aggregation, one after another, and the *Final Ending*, used in the morning. In every case where two endings are given, it is indicated which is to be sung in the evening, and which in the morning. Everything, moreover, which is not sung in the evening, is enclosed in brackets.

p. 33, and the bars on p. 31 to be sung by both sides, already referred to.

To sum up. The Choir turn from p. 5 to p. 7, line 2, without an instant's pause, see foot note on p. 5, and sing without a break to the end of p. 14, then they pause for the words said by Deacon and Priest on p. 15; then, starting from a tuning fork, they immediately begin the last line of p. 16, *omit the third and fourth lines of p. 19, and the whole of p. 20*, and sing straight on, *omitting the third line of p. 21*, up to the end of the ordinary ending on p. 22; turn immediately to p. 24, *omit the last line*, sing p. 25, *omitting the last line*; then sing the first and second lines of p. 26, go straight to the second line of 28, continuing to the end of line 2 on p. 31, turn to p. 33 top line, and sing to the end of p. 35. At the end of p. 35, the Deacon says a short prayer, and the Choir answer with *Save, Lord*, on p. 36, while the Priest raises up the Gospel. He then says the Prayers and Dismissal on p. 37, when the service ends.

The Post Communion Hymns must both be started from a tuning fork, also the second hymn of the *Նախատօնակ*, Nakhathonak, on p. 16, after the words said by the Deacon and Priest.

*Difficult passages in the Easter Նախատօնակ (Nakhathonak),
pp. 103 to 133.*

Practise the last bars of *Գոհանամք* (Kuchanamk), p. 100, and the first bar of *Այսօր յարիւս*, Aisor hariav, p. 103, in the same way as for Christmas.

Aisor hariav, p. 103, belongs to the First Mode, second kind (there are two ways of singing the First Mode). Verses I, II., and III. resemble one another, more or less. It is best, when teaching verses that resemble each other, to take the passages that differ in each verse, and teach those first, to impress them on the minds of the choir. Then to teach each verse as a whole. All three verses have the same refrain. The melody however, being more tuneful, is certainly easier than that of the Christmas hymn, but on the other hand, the passages are somewhat complicated. In the second bar, line 2 of p. 104, the

choir will seldom sing one syllable, as written, but will attempt very often to sing the syllable of the following bar on the note B. From verse IV., the melody is condensed into fewer bars. This is the short way of singing the elaborate passages of the other verses.

Page 113, the second hymn, is in the Eighth Mode and is quite different in character. The second verse is rather puzzling.

From p. 121, the quick *sotto voce* singing occurs again, as for Christmas, (the accents to be carefully observed on pp. 121, 122, 123) up to p. 130. The third and fourth bars of the second line on p. 130 are somewhat different to other verses, and the Choir are apt to find this passage difficult.

Two verses with the first half of the Doxology fall to **Կողմն**, Kuogh'mn, *Side*, because the number of verses in this hymn is unequal, and it is the rule for *Side* to sing the first half of the Doxology, because they must commence the second hymn, **Այսօր մի՞ չ աւերաիք**, Aisor miets aviethik, p. 111.

The whole choir should join *fortissimo* in the last words, p. 133, *Christos hariav i mierieluots*, "Christ is risen from the dead".

The service ends in the same way as on Christmas Eve, with **Կեցո՞ւ**, Kietsuo, Save, Lord, and some short prayers.

The Choir must turn from p. 111 to p. 113, last line; from the end of the first line on p. 117 to p. 118; from the Ordinary Ending on p. 118 to the second line on p. 121; from the Ordinary Ending on p. 124 to p. 126, second line; again from the Ordinary Ending on p. 128, to the first line of p. 130, then continue on to the end. As in the Christmas Eve service, all the omissions are enclosed in brackets, and can easily be distinguished. Foot-notes direct the teacher to this Explanatory Note in most places where difficulties may occur.

CHRISTMAS DAY.

After the service of the Liturgy (commonly called mass), the Armenian Church celebrates the Baptism of Christ by a ceremony called the Blessing of the Water, Page 40.

At the end of the Liturgy, instead of descending to the Tribune for the final Gospel, (see *Melodies of the Armenian Liturgy*), the Celebrant reads it from the Sanctuary, and the remainder of the Liturgy is completed there.

Meanwhile the trebles, and perhaps a few of the best male voices, as soon as the curtain is opened during the Գահձ, Kans, should retire to the vestry to fall into procession. Some of the Acolytes must remain in the Sanctuary for Ամեն եղիցի, Amen, ieghitsi, (see *Melodies of the Armenian Liturgy*), and two should walk in the procession, holding candles and the veil which is carried before the Holy Chrism. When the service outside in the Sanctuary is ended, the Choristers should begin Լոյս ի լուսոյ, Luis i lusuo, (Light from Light), No. 1, p. 41, or No. 2, p. 44, *pianissimo*, in the inner vestry (as if in the distance), and come out slowly, singing, pass across the chancel, ascend to the Sanctuary by the South steps, pass behind the Altar and range themselves on the North side* facing South, the Acolytes meanwhile should remain on the South side*, and stand facing North. Two ways of singing the two first verses of Լոյս ի լուսոյ, Luis i lusuo, are given. If the procession is a very short one, No. 2 may be used. It is difficult for young boys to learn two ways of singing the same air, so that it is better to choose one way and keep to it. Three or four verses are generally sufficient, ending, if possible, with verse IX, but if this verse, which is the last, is used, the Choir must be certain that no more will be needed. When the Priest with the Chrism, following the Choir, censer, and candlebearers, reaches the Sanctuary, the Celebrant censes first and then receives the Chrism from his hands, and raises it aloft. At the same moment, the Choir, ending a verse of Լոյս ի լուսոյ, Luis i lusuo, should start Ի ձեռքն առեալ, I tsierun arial, p. 52, "The Illuminator taking in his hands". This is not at all easy for the Choir to accomplish at the right moment (the pace

* Of the Sanctuary.

of the procession — in full number — must be carefully rehearsed previously on the spot), but it can be done if the Celebrant be induced to help in the matter by slightly prolonging, or hastening, his censuring according to the point the Choir have reached in their singing when the Priest has attained the Sanctuary with the Chrism. If the Celebrant's movements are unexpected, the most careful rehearsing will be of no avail. Meanwhile, the Choir have to quicken the time of the singing if they are in position much before the end of a verse, or they have to sing another verse, in quicker measure, if they have not reached their places. Luis i lusuo is best suited to treble voices, as the pitch is apt to drop during the long slow walking, but a few male voices may join. I tsierün arial should only be sung by trebles. Lengthy reading follows, ended by a Gospel, after which three hymns are sung, **Յամհայն ժամ**, Hamiensain jzham, p. 55, is the first of these. The versicles should be sung by the Acolytes, and the responses by the Choristers. This is very long, the whole is not printed, but even of what is given, if verses I. and II. (or only I.), are sung, and followed by verse V. to the end, it will be ample. **Ո՛ւ զարմանալի**, Ov zarmanali, 66, follows immediately (four or five verses will be enough two lines of words to each verse), and after that p. 69, **Այսօր ձայնն**, Aisor tsainun, three or five verses. These two hymns may be sung by the Choir in unison. Unison singing should be avoided as a rule, as it invariably spoils the tone of the trebles. The Blessing of the water by the Celebrant and other Priests follows, p. 73, the Choir, or only the Acolytes singing the responses, p. 74. After the blessing, "he shall drop the Holy Oil crosswise into the water", p. 76, and after each drop, the Choir should sing one verse of **Առաքելոյ աղանուոյ**, p. 73. It is customary to drop the oil thrice only, so a final ending is given for the third verse, but three more verses are given in case of need. The next hymn on p. 84, is sung while the congregation is dispersing, by priests and deacon, and it is not necessary for the Choir to learn it.

There is nothing specially difficult in the hymns for this ceremony except that they occur after the Choir have already gone through a long and fatiguing service. The breathmarks should be carefully attended to in **Լոյս ի լուսոյ**, Luis i lusuo, and throughout the rest. The

processional is most effective if the beginning is sung *pianissimo* in the vestry, and it should throughout be very smoothly and sustainedly rendered, and from the third verse, sung in quicker time. The first couple of a procession of eighteen boys, exclusive of candlebearers, should almost reach the South pillar at the beginning of Verse II, on page 43. The Acolytes can sing Verse IX while the Celebrant is censuring. In Ὑμνος ἀσπλην, Aisor tsainun, the Choir are apt to confuse the half ending, bars 26 and 27, with the final ending, bars 39, 40, 41. Verse III. begins differently, see p. 72, and then repeats the melody from the second bar.

The breathmarks have been very carefully and thoughtfully inserted, after an experience of many years in teaching these melodies. To one unaccustomed to this style of music, they may seem occasionally to be placed in unusual positions, but this is not so in reality. As the music is intended to be sung by trebles, there are many breathing places allowed. If the teacher, after due experience, finds that there are too many breathmarks given, some may be omitted, provided the Choir can do without them, but they should, in no case, be permitted to breathe anywhere else but in the places indicated. If they do, the phrasing will be altered, the character of the singing suffer, and the melodies will not be correctly rendered. The melodies have a peculiar character of their own, and in teaching them several things must be guarded against, such as wrong breathing, jerky singing, and forcing the chest voice up in the higher register. Most of this music can scarcely be called vocal, in the sense of being easy to sing, or of being comfortably situated for the voice, and its character seems to bring about of itself certain defects of vocalisation which are difficult to prevent.

The teacher will find that if the difficult passages are first used as singing exercises in various keys, the hymns will be far more satisfactorily rendered.

The time is throughout indicated by the metronome, which shows the exact time required, and should in all cases be strictly followed. The metronome, although it is exclusively used for instrumental music, was, I considered, the only reliable means of indicating the right time, of course making due allowance for breathing.

The metr. time of the Antiphons is what would be required when the hymns are sung in the morning, pp. 23 to 31, and 119 to 127.

